

UNA PROPOSTA EDUCATIVA PER A L'EXPEDICIÓ

Federació d'Escoltisme Valencià

creative commons

COMMONS DEED

Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 2.5 Espanya

Sou lliure de:

copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra

fer-ne obres derivades

Amb les condicions següents:

Reconeixement. Heu de reconèixer els crèdits de l'obra de la manera especificada per l'autor o el llicenciador (però no d'una manera que suggereixi que us donen suport o rebeu suport per l'ús que feu l'obra).

No comercial. No podeu utilitzar aquesta obra per a finalitats comercials.

Compartir amb la mateixa llicència. Si altereu o transformeu aquesta obra, o en genereu obres derivades, només podeu distribuir l'obra generada amb una llicència idèntica a aquesta.

- Quan reutilitzeu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clar els termes de la llicència de l'obra.
- Algunes d'aquestes condicions pot no aplicar-se si obteniu el permís del titular dels drets d'autor.
- No hi ha res en aquesta llicència que menyscabi o restringeixi els drets morals de l'autor.

Decidim que la publicació tinga una lectura clara, senzilla i àgil, facilitant principalment la comprensió dels continguts, per açò, proposem utilitzar l'ús genèric del masculí.

Les raons que ens exposa la RAE per a triar esta opció, ens convencen, ens pareixen lògiques i fonamentades i per això, les fem nostres¹.

PUBLICA:

C/ Balmes, 17 - 46001 València (Espanya)
Telf: 96.315.32.40 - Fax: 96.315.32.42
fev@scoutsfev.org

2007

COORDINACIÓ:

Llistó Juan, Ana
Lluch Girbés, Eli
Sanahuja Morales, Amparo

CONSELL DE REDACCIÓ:

Esteve Aparicio, Carlos
López Serrano, Sergio
Navarro Beltrán, Paco
Pérez López, Carlos
Robles Galindo, Papi
Ruzo Gibanel, Rocío

DISENY I MAQUETACIÓ:

Civera Cerdán, Miriam
Montoro Recio, Isabel

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA:

Lluch Girbés, Eli
Montoso Recio, Isabel
Ferrer Miralles, Vicent
Mestre Jordá, Javier

EQUIP DE TRADUCCIÓ:

Lluch Girbés, Eli
Navarro Montalt, M^a
Ferrer Miralles, Vicent
Ferrer Miralles, Mar
Llistó Juan, Ana

IL·LUSTRACIONS:

Ferragud Basagoiti, Ainhoa

COL·LABOREN:

Índex

1. CARACTERÍSTIQUES DELS PIONERS	
1.1. Psicologia evolutiva	8
1.2. Centres d'interés	13
1.3. Influències de l'ambient	13
2. L'EDUCADOR EN LA EXPEDICIÓ	
2.1. Funcions de l'educador de pioners.	16
2.2. Funcions del coordinador de pioners	16
2.3. Orientacions per a l'educador de pioners	17
3. OBJETIUS DE L'EXPEDICIÓ	19
4. ELS ELEMENTS DEL MÈTODE ESCOLTA EN L'EXPEDICIÓ	
4.1. Marc simbòlic.	31
4.1.1. Marc simbòlic estable de l'expedició	31
4.1.2. Marc simbòlic de l'empresa	33
4.2. Llei i promesa	34
4.3. Educació per l'acció.	36
4.4. Vida en xicotets grups	37
4.5. Programes progressius i atractius.	39
4.6. Vida en la natura	40
4.7. Paper de l'educador	42
5. MÈTODE PROJECTES: L'EMPRESA	
5.1. Què és el mètode projectes.	44
5.2. Fases de l'empresa.	44
5.2.1. Idear i proposar.	45
5.2.2. Elegir.	45
5.2.3. Organitzar-se	46
5.2.4. Realitzar.	47
5.2.5. Celebrar	48
5.2.6. Avaluar.	50
5.3. Algunes idees sobre empreses.	51
5.4. Repensar les fases del projecte en l'Expedició	54
5.5. El joc democràtic en l'Expedició.	55
5.6. El codi de l'Expedició	56
6. PROGRESSIÓ PERSONAL	
6.1. Introducció	58
6.2. Fases de la progressió personal	58
6.3. Com treballem la progressió personal	62
6.4. Eines per a treballar la progressió personal.	64
6.5. Ceremonies i simbologia	67

1. CARACTERÍSTIQUES DELS PIONERS

1.1. Psicologia evolutiva

És la part de la psicologia que s'encarrega d'estudiar tots els canvis vitals d'una persona, des del seu naixement fins la seua mort. Per "canvis vitals" s'entenen totes aquelles evolucions experimentades a nivell psicomotriu, emocional, social, cognitiu, sexual, de personalitat i moral.

Per què és important conèixer les característiques evolutives dels pioners? Perquè sols coneixent-les podrem adaptar adequadament com es el nostre treball. Perquè així descobrirem que les característiques evolutives són relatives. De fet suposen una orientació general per a ell, donat que cada adolescent evoluciona de forma similar però distinta i única a la resta dels seus iguals.

Quins àmbits necessita conèixer un educador de pioners?

Presentem a continuació en el marc de les diferents dimensions de la persona tota una sèrie de característiques destacables del moment evolutiu en el qual es troben els nostres pioners. Lluny de percebre'ls com a problemes, hem de destacar la seua qualitat d'**oportunitats**; oportunitats educatives per a aquells que dediquem el nostre temps a comprendre'ls millor.

En aquesta època de canvi i definició pren especial rellevància la següent cita:

“Educar un jove no és fer-li aprendre alguna cosa que no sabia, sinó fer d'ell algú que no existia”. John Ruskin

Àmbit	Viure- Relació amb u mateix
Intel·lectual	<ul style="list-style-type: none"> - La maduració del pensament lògic formal és objectiu i racional. - Elaboren teories de tot; augmenten les seues capacitats de raonar. - En general l'emoció té més importància que la raó. - Dubten de les coses que els han estat imposades, especialment qualsevol creença moral o religiosa i es mostren desafiants davant de qualsevol activitat relacionada. - Creu que ho sap tot, o que si ha començat a saber alguna cosa pel seu compte, pot acabar l'aprenentatge al seu aire.
Afectiu	<ul style="list-style-type: none"> - Té unes necessitats d'independència: emocionals, intel·lectuals i de llibertat d'acció. - Es tracta d'una afirmació de si mateixa; d'integració i d'afecte, tant de sentir com de demostrar tendresa. - Desenvolupen sentiments d'atracció sexual i pensen en una persona adequada per a estimar. - En ocasions les adversitats com la tragèdia, el desengany o l'erosió de l'ànim generen depressions. - Són capaços de comunicar els seus propis sentiments.

Àmbit	Viure- Relació amb u mateix
Caràcter	<ul style="list-style-type: none"> - Saben descriure's a si mateixos. - Tenen inseguretats en els canvis fisiològics que estan patint. - Incoherència emotiva o falta de confiança en els seus propis judicis i decisions. - Necessiten afirmar la seguretat en el seu món intern: estima d'ells mateixos, de les seues habilitats, el seu equilibri emocional i integritat física. - Han de definir-se amb una personalitat única i privada. - Exigeixen un enquadrament del propi jo en un món absolut. - En alguns adolescents es generen pulsacions violentes degudes a la falta de maduresa per a controlar el comportament quan es presenta un contratemps, tant real com imaginari. - Combinació: bon humor i plor, sociabilitat i insociabilitat, confiança i desconfiança de si mateixos, tenen un gran sentit del ridícul.
Físic	<ul style="list-style-type: none"> - Cert temor a la pèrdua del cos infantil: "Síndrome del massa": massa gran, massa vell, massa pelut, etc. - S'alegra de ser definitivament masculí o femenina, es delecta en la curiositat. - Els xics intenten demostrar la seua virilitat a través de la forma física, el joc competitiu, l'alt rendiment, el risc. - A la xica moderna se li inculca l'obligació de ser atractiva o al menys d'intentar-ho. - Si no està d'acord amb el seu cos pot ser molt traumàtic. - Al començament, la pubertat és fonamentalment romàntica i idealista. - Les xiques maduren sexualment abans que els xics i com a conseqüència són més precoces en l'enamorament. - Els xics són més precoços en les relacions físiques. - Experimenten una major maduresa sexual i exploren assumptes d'identitat sexual. - S'enfronten per primera vegada a la possibilitat de beure, fumar o drogar-se. - Si ho prova a fons descobreix un estat físic i mental eufòric i dinàmic desconegut: el sol deixar enlluernat. - Els perills li resulten irrealment perquè no percep cap efecte nociu. - Necessiten noves sensacions i buscar el límit del seu cos. Si açò no els arriba de forma natural ho busquen en alguna cosa artificial.

Àmbit	Servir- Relació amb els altres
Convivència	<ul style="list-style-type: none"> - La seua situació davant la família és ambivalent: d'una banda s'esdevé una progressiva emancipació -risc- i uns conflictes; i d'altra banda, però, la família és font de seguretat i ajuda -por a perdre-la-. - Més avant, la relació amb la família és més tranquil·la. - Passen la major part del temps amb els amics i menys amb els pares. - Els importa molt allò que pensen els seus iguals. - Busquen un estatus en els grups de companys i amics, basat en proves físiques, paraules agressives, agressivitat contra si mateixos i els altres, manifestacions reprimides. - Noves experiències socials, fi de l'educació obligatòria, nous companys i amics. - Necessiten afirmar la seguretat del seu món exterior: economia, estatus en la família i en el grup. - La por a perdre's alguna cosa és molt acusada quan es tracta del grup.
Cooperació i lideratge	<ul style="list-style-type: none"> - Seleccionen els valors morals i prefereixen alguns com: el sentit de l'honor -noblesa i dignitat -, sinceritat -signe de personalitat -, valentia i lleialtat. - La moral, per aquesta edat, és basa a comprometre tot el seu ser a la recerca de la imatge ideal de si mateixa. - Rebuig a normes imposades: dificultat d'assumir normes que no hagen estat prèviament raonades. - Major complexitat en raonaments morals, fins i tot en principis abstractes com la generositat i l'altruisme. - S'oposen als valors familiars i exploren idees i actituds diferents. - El líder és l'espill en què es reflexa el grup: si està en contra d'alguna cosa, costarà fer que el grup es motive; en canvi, si hi està a favor el grup el seguirà.
Servei	<ul style="list-style-type: none"> - No se'ls pot imposar que visquen certs valors; els han de descobrir per ells mateixos. - Tenen un coneixement més real de la societat. - Prenen major consciència dels altres, així com de la pertinença a una determinada classe social. - Apareix l'identificació amb tendències polítiques.

Àmbit	Descobrir- Relació amb el món
Tecnologia	<ul style="list-style-type: none"> - Tenen criteris molt variables condicionats per les modes o la televisió. - La necessitat de sentir-se a prop i no perdre's res del grup d'amics provoca que tant internet com el mòbil tinguen una gran importància en les seues vides. - Es veuen pressionats pels seus grups de referència per a tindre un mòbil. - Es veuen pressionats també per a tindre certes marques i models amb característiques determinades. - Existeix rivalitat entre ells pel preu, aspecte, característiques i capacitats dels dispositius. - Apareixen diferents graus de dependència d'ús del mòbil i internet, i poden arribar, fins i tot, a casos d'addicció. - Internet respon a la necessitat adolescent d'explorar i descobrir coses i persones noves, de tindre noves experiències. - En la majoria de casos pot contribuir a una major unió del grup, que no es separa en tot el dia (matí escola, vesprada eixir, nit xat). - En altres casos, contribueix de forma determinant a fomentar l'aïllament i la dependència en aquesta tecnologia per tal de relacionar-se. - Els xats i mons virtuals són una manera d'eixir al món lliures del cos físic i els complexos que s'experimenten a aquestes edats. - Redueix la necessitat d'afrontar els complexos i créixer superant-los. - Els permet explorar els seus diversos jo de forma anònima.
Treball	<ul style="list-style-type: none"> - En apropar-se la fi de l'ensenyament obligatori comencen a plantejar-se el seu futur. - Per part dels pares i de la societat es veuen obligats a triar quin serà el seu futur. - Tendeix a percebre esdeveniments amb caràcter immediat. - Els costa planificar a llarg termini.
Medi ambient	<ul style="list-style-type: none"> - Major consciència de l'entorn. - Els primers plantejaments vegetarians apareixen en aquesta edat, principalment en les xiques.
Consum	<ul style="list-style-type: none"> - Viu la necessitat d'estar a l'altura de la resta per a no sentir-se desplaçat. - A nivell estètic (roba, accessoris, cosmètics) s'enquadra dins d'un determinat grup en la recerca de definir-se a si mateix. - L'oci en grup s'associa a activitats que necessiten una inversió econòmica. - Els diners comencen a ser motiu de discriminació. - Cobra molta importància l'economia personal. Primeres "ruïnes". Primers "estalvis".

Àmbit	Buscar - Relació amb la transcendència
<p>Comprensió</p>	<p>manifes-</p> <ul style="list-style-type: none"> - No tenen prou basta amb una religió basada en normes i en les seues tacions convencionals. - Solen percebre-les com una part no fonamental de la religió. - Tendeixen a caricaturitzar les imatges i els models més dogmàtics (l'infern és un invent, l'Eglésia). - Apareixen amb intensitat les preguntes trascendents: "D'on vinc? Per què existesc? Tinc un fi o una finalitat? Què passa quan morim?" - Reconeixen l'espiritualitat com un camí personal. - Tenen la necessitat de fer seues les propostes que han escoltat des de ben menuts. - El desig de ser lliure i autònom, així com el sentit crític, fan que es posen en dubte les idees heretades. - Quan aquestes propostes no responen a les sensacions i sentiments trascendents del jove, apareixen dubtes i/o ruptures, en diferents graus d'intensitat. - Per culpa d'aquest procés es genera en un primer lloc una inseguretat que pot afectar l'autoestima. - La pressió o el suport (en qualsevol dels sentits) del grup d'iguals i de figures de referència rellevants en la seua vida influiran de manera determinant en la direcció del camí que seguisca. - Allò transcendent és afirmat com a tal -influeix l'educació familiar, l'escola i el medi ambient-. - El grup de compromís en la fe aprofundeix en la religiositat de l'adolescent i l'obri als altres.

Tingues en compte que...

Els distints àmbits no són compartiments estancs, per la qual cosa cada jove madura d'una manera distinta depenent de factors com la família, l'herència genètica, la cultura en què viu immers, etc. Cada jove pot estar madurant correctament en un o diversos àmbits i no en altres.

1.2. Centres d'interés

La participació activa del jove és necessària perquè es produïsquen aprenentatges significatius. Per a açò és important que el jove es senta motivat. Això s'aconseguirà amb activitats o accions que formen part dels seus interessos.

Actualment estem vivint grans transformacions en la nostra societat que han provocat canvis en els centres d'interés dels nostres joves. Els motiven les noves tecnologies com Internet, els mòbils, les consoles, l'ordinador...; la moda, les marques i la seua imatge exterior; les motos; la sexualitat; les drogues; els concerts; la música; la festa; les discoteques; la televisió; les revistes...

Vivim en la societat del moment, de la velocitat. Es busca l'èxit immediat però no existeix el valor de l'esforç. Les empreses són projectes a mitjà i llarg termini, i per això corre el risc de perdre la motivació pròpia dels joves; en efecte, se li atorga més pes al resultat final que al procés.

Els seus centres d'interés estan molt mediatitzats, tanmateix, de vegades els interessos responen a realitats senzilles però essencials: recerca d'afecte, de reconeixement del grup, por, necessitat de pertànyer a un grup d'amics, seguretat, recerca de noves experiències, comoditat...

Paper de l'educador

Per a poder dur a terme la nostra tasca educativa d'una manera eficaç, és necessari conèixer els centres d'interés dels nostres pioners, ço és, quines coses els motiven.

El nostre paper no és modificar els seus centres d'interés sinó ampliar-los, ja que açò enriqueix la ment del jove i l'estimula a pensar en altres temes diferents als que la societat li sol transmetre. A partir d'ací, el jove serà qui haurà de decidir quines són les seues motivacions.

1.3. Influències de l'ambient

Les influències que els pioners reben del seu entorn són nombroses i en gran part marquen i repercuteixen en els seus centres d'interés. La publicitat i els mitjans de comunicació tenen una capacitat il·limitada de crear necessitats, interessos i desitjos.

Els joves reben influències de l'escola o institut, la família, el seu grup d'amics i la seua parella, la televisió, internet i els videojocs, les activitats extraescolars, la seua ciutat/barri/poble ...

Cal que fem una menció especial als canvis que estan havent amb les noves tecnologies. Açò obri als joves un nou món ple de motivacions i interessos que és important tindre en compte donada la seua novetat:

- * Internet respon a la necessitat de l'adolescent d'explorar i descobrir coses i persones noves, de tindre noves experiències.
- * Internet i els xats són una manera d'eixir al món, lliure del cos físic i dels complexos propis d'aquestes edats.
- * En la majoria de casos pot contribuir a una major unió del grup, que no es separa en tot el dia (matí escola, vesprada eixir, nit xat).
- * En altres casos, contribueix de forma determinant a fomentar l'aïllament i la dependència d'aquesta tecnologia per tal de relacionar-se. Així mateix, redueix la necessitat d'afrontar els complexos i créixer superant-los.
- * L'aparició de mons virtuals (World of Warcraft, Hotel Habbo...) permet crear un personatge virtual que els altres usuaris percebran com el jove desitge ser percebut, tot portant a l'extrem les possibles conseqüències (positives i negatives) dels xats.

Com veiem, és necessari no sols ser conscient dels centres d'interés dels pioners, sinó també tindre clar que cal construir nous interessos que desperten la voluntat autèntica i els desitjos interns de cadascun de nosaltres. També és important l'educació per als mitjans de comunicació: una educació crítica que desvelle els llenguatges ocults de la publicitat, a través dels quals conformen el nostre interès i el nostre desig.

2. L'EDUCADOR EN L'EXPEDICIÓ

2.1. Funcions de l'educador en l'expedició

1. Participar activament en l'elaboració, seguiment, execució i avaluació del PAG.
2. Participar activament en la vida del seu grup i en les seues estructures.
3. Establir relacions amb els pares i mares de la seua unitat per a afavorir una tasca educativa integradora.
4. Responsabilitzar-se de la seua pròpia formació i acompanyar en la formació dels seus companys d'unitat.
5. Participar activament en les diferents estructures federatives i col·laborar amb les entitats del seu entorn més proper (associacions, parròquia, entitat patrocinadora, etc.)
6. Elaborar, portar el seguiment i avaluar els programes personals, els dels equips i els d'unitat, tenint en compte les necessitats i capacitats de la persona.
7. Responsabilitzar-se del seu propi desenvolupament i viure els valors cap als quals tendeix el model de persona que proposem per a construir un món millor.
8. Aplicar el mètode projecte com a sistema de treball que es desprén de la pedagogia escolta.
9. Participar activament i de manera responsable en la tasca educativa de la seua unitat i del grup.
10. Realitzar activitats segures.

2.2. Funcions del coordinador en l'Expedición

1. Participar activament, coordinar i animar l'elaboració, seguiment, execució i avaluació del PEA.
2. Participar activament en la vida del seu grup i en les seues estructures. Organitzar, coordinar i animar la seua unitat.
3. Establir relacions amb els pares i mares de la seua unitat per a afavorir una tasca educativa integradora.
4. Responsabilitzar-se de la seua pròpia formació i motivar i acompanyar en la formació dels seus companys d'unitat.
5. Animar a la participació activa dels membres de la seua unitat en les diferents estructures federatives i col·laborar amb les entitats del seu entorn més proper (associacions, parròquia, entitat patrocinadora, etc.)
6. Animar i coordinar l'elaboració, portar el seguiment i avaluació dels programes personals, els dels equips i els d'unitat, tenint en compte les necessitats i capacitats de la persona.
7. Responsabilitzar-se del seu propi desenvolupament, afavorir el dels membres de la seua unitat i viure els valors cap als quals tendeix el

model de persona que proposem per a construir un món millor.

8. Vetllar per l'aplicació del mètode projectes com a sistema de treball que es desprèn de la pedagogia escolta.

9. Participar activa i responsablement en la tasca educativa de la seua unitat i del grup.

10. Vetllar per la seguretat de les activitats que es realitzen en la seua unitat.

11. Vetllar per la tasca educativa de la seua unitat i del grup.

12. Coordinar i gestionar campaments i llocs d'acampada.

2.3. Orientacions per a l'educador de pioners

Ser educador no és senzill i requereix una sèrie de capacitats. Açò no significa que hagem d'excloure totes aquelles persones que no complisquen açò al 100%, però sí que haurien de convertir-se en un ideal cap al qual avançar. L'equip d'educadors ha d'estar atent al seu propi progrés i acompanyar-se uns a altres per a millorar dia a dia.

Per als educadors de pioners és recomanable una edat mínima de 21 anys. Açò es justifica per diversos motius: la diferència d'edat amb els pioners aporta una visió distinta de la realitat i ajuda a establir una distància suficient en el període evolutiu de pioners i educadors. Per altra banda, és més fàcil que puguem desenvolupar el nostre paper com a model si tenim una edat en què els pioners ens observaran com a un referent adult amb experiència en situacions similars a les que ells viuen.

Com hem vist, hi ha una sèrie de capacitats

que hem de desenvolupar i podem diferenciar-les en aquelles que resulten bàsiques o prioritàries i les que resulten interessants encara que no fonamentals per a der a terme la nostra tasca.

	Coneixements	Habilitats	Actituds
Fonamentals	<p>Coneixement del Programa de Joves</p> <p>Recursos per a l'animació</p>	<p>Habilitats de relació personal</p> <p>Habilitats de treball en equip</p>	<p>Responsabilitat</p> <p>Consciència de ser un model</p> <p>Animador</p> <p>Acompanyant</p>
Interesants	<p>Mètode general i de totes les branques</p> <p>Interessos dels adolescents</p>	<p>Capacitat d'improvisació</p> <p>Control de diferents situacions</p> <p>Tècniques en la natura</p> <p>Tallers i dinàmiques</p>	<p>Actiu</p> <p>Imaginatiu</p> <p>Desinhibit</p> <p>Creatiu</p> <p>Comprensiu</p> <p>Pacient</p> <p>Empàtic</p> <p>Assertiu</p> <p>Atent a la diversitat dels xavals</p> <p>Model dels valors en què educa</p>

3. OBJECTIUS EN L'EXPEDICIÓ

Viure-Relació amb u mateix

Línia educativa: Intel·lectual

1/4

Objetius específics:

- Recollir informació percebent el medi que l'envolta amb els cinc sentits.
- Investigar al voltant de diferents fets del seu medi i saber organitzar la informació extreta.
- Aprendre a resoldre els conflictes de manera pacífica (no violenta).

Continguts a treballar en la branca:

- Assertivitat
- Responsabilitat
- Actitud crítica
- Afany de progrés
- Construir, transformar
- Estimulació dels cinc sentits
- Creativitat, imaginació
- Superació
- Autonomia

Viure-Relació amb u mateix

Línia educativa: Afectiva

2/4

Objetius específics:

- Interessar-se per l'adequada expressió de les pròpies emocions.
- Ser capaç de reconèixer les seues pròpies emocions.
- Analitzar i respectar els sentiments i les emocions dels altres.

Continguts a treballar en la branca:

- Sentiments
- Empatia
- Assertivitat

Viure-Relació amb u mateix

Línia educativa: Caràcter

3/4

Objetius específics:

- Acceptar les seues limitacions i potencialitats així com les dels altres.
- Interioritzar una imatge positiva de si mateix.
- Valorar els aspectes de la seua vida i establir prioritats.
- Ser feliç.
- Prendre decisions.
- Gaudir de les activitats quotidianes.
- Analitzar els diferents punts de vista d'una situació.
- Acceptar i acomplir amb les seues responsabilitats.
- Afrontar les situacions amb optimisme.
- Integrar el seu desenvolupament personal dins d'una comunitat.
- Prendre decisions i acceptar les seues conseqüències.
- Tindre seguretat en la realització de les activitats quotidianes.

Continguts a treballar en la branca:

- Piràmide de Maslow
- Jerarquia de valors
- Equilibri emocional
- Pensament lateral
- Visió crítica
- Treball, estudis
- Habitatge
- Parella
- Felicitat, alegria
- Esforç
- Marc social - comunitat
- Desenvolup. personal i comunitari
- Limitacions i potencialitats
- Organització del temps
- Sentit de l'humor
- Superació
- Presa de decisions
- Estils de vida
- Responsabilitat
- Autoestima

Viure-Relació amb u mateix

Línia educativa: Física

4/4

Objetius específics:

- Valorar i respectar la seua sexualitat i la dels altres com una expressió d'amor.
- Realitzar activitats sense discriminació de gènere cap a ells i cap als altres.
- Desenvolupar la seua sexualitat saludablement amb u mateix i amb els altres.
- Promoure hàbits d'higiene i ordre al seu voltant.
- Adquirir hàbits de salut i benestar gaudint de l'esport.
- Analitzar i valorar les causes de l'anorèxia i bulímia, criticant el model de bellesa que es troba a la base.

Continguts a treballar en la bran-

- Gènere	- Malalties de transmissió sexual
- Sexualitat	- La pràctica de l'esport
- Afectivitat	- Anorèxia i bulímia
- Mètodes anticonceptius	- Drogues i temps d'oci

Servir-Relació amb els altres

Línia educativa: Convivència

1/3

Objetius específics:

- Explorar altres formes de vida i considerar que la diversitat és enriquidora i no una amenaça.
- Saber conviure amb qualsevol persona sense discriminació alguna.
- Aprendre a afrontar els conflictes que produeix la relació amb els altres.
- Saber posar-se en el lloc de l'altre.
- Desenvolupar estratègies de no-violència.

Continguts a treballar en la bran-

- Heterogeneïtat: immigrants, religió, sexe, classe social, idees polítiques, discapacitats (físics, psíquics, sensorials).
- Empatia.
- No-violència
- Integració.
- Interculturalitat.
- Prejudicis socials o nacionalistes.
- Resolució de conflictes.
- Habilitats de comunicació.
- Anàlisi i identificació amb l'entorn cultural del barri, ciutat, país... i construcció de la diversitat.

Servir-Relació amb els altres

Línia educativa: Cooperació

2/3

i lideratge.

Objetius específics:

- Desenvolupar habilitats de cooperació i treball en equip per realitzar projectes col·lectius.
- Experimentar l'autolideratge (pròpies propostes) front a propostes publicitàries mitjançant autorreflexions, comentari grupal, sospita, crítica i presa de decisions (vs. impulsivitat).
- Ser capaç d'explicar com tot el món forma part d'un sistema interrelacionat i equilibrat i que el desenvolupament sostenible engloba la interdependència entre molts factors humans i ambientals.
- Ser capaç de situar l'acció local en un context global.

Continguts a treballar en la bran-

- Esperit crític
- Formes d'ajuda
- Cooperació
- Implicació, participació

Servir-Relació amb els altres

Línia educativa: Servei

3/3

Objetius específics:

- Ser capaç d'explicar els Drets Humans i les diferents formes en què aquests poden ser negats o promoguts a través de factors socials, econòmics, polítics i culturals.
- Ser capaç d'aplicar-los a la seua vida i actuar en conseqüència.

Continguts a treballar en la branca:

- Unitat del servei
- Altruisme: gratuïtat
- Reflexió crítica i democràtica
- Autoaprenentatge i coherència amb ell

Descobrir-Relació amb el món

1/6

Línia educativa: Medi Ambient

Objetius específics:

- Aprofundir sobre els coneixements adquirits del seu medi.
- Adoptar actituds concretes entorn al desenvolupament sostenible del medi ambient.

Continguts a treballar en la bran-

- Curiositat, inquietud
- Explorar
- Obertura a l'entorn
- Respecte
- Relació amb la natura (vivència...)
- Flora i fauna
- Geologia
- Rutes naturals
- Campisme
- Orientació i topografia
- RRRR(reciclar, reutilitzar, reduir, recuperar)

Descobrir-Relació amb el món

Línia educativa: Informació

2/6

i mitjans de comunicació

Objetius específics:

- Contrastar fonts d'informació distintes per conèixer diferents punts de vista.

Continguts a treballar en la branca:

- Curiositat, inquietud
- Explorar
- Afany de progrés
- Diferents mitjans de comunicació: ràdio, premsa, TV, Internet...

Descobrir-Relació amb el món

Línia educativa: Tecnologia

3/6

Objetius específics:

- Utilitzar les seues habilitats tècniques i manuals per realitzar tasques útils i creatives.
- Realitzar un ús responsable de les tecnologies.
- Gaudir de les relacions socials sense necessitat de les noves tecnologies.
- Conèixer els beneficis i els perjudicis de les noves tecnologies.

Continguts a treballar en la branca:

- Curiositat, inquietud
- Creativitat
- Gaudi
- Ús de les tecnologies: Internet, videojocs, mòbil, mp3, TV...
- Habilitats tècniques i manuals

Descobrir-Relació amb el món

Línia educativa: Consum

4/6

Objetius específics:

- Desenvolupar una actitud crítica cap al consumisme.
- Consumir sent conseqüent amb el seu propi criteri, identificant les diferents modes existents.
- Conèixer la promoció del consum a nivell mundial.

Continguts a treballar en la branca:

- Actitud crítica
- Responsabilitat
- Austeritat
- Consum de productes
- Consum de recursos
- Modes i marques
- Economia
- Globalització
- Piràmide de Maslow

Descobrir-Relació amb el món

Línia educativa: Treball

5/6

Objetius específics:

- Prendre de manera conscient, responsable i coherent totes les seues decisions.
- Esforçar-se per avançar en el seu creixement personal.

Continguts a treballar en la branca:

- Afany de progrés
- Responsabilitat
- Autonomia
- Esforç, treball, superació
- Actitud crítica
- Estudis
- Eixides professionals o formatives després dels 16 anys.

Descobrir-Relació amb el món

Línia educativa: Cultura

6/6

Objetius específics:

- Conèixer i respectar les diferents manifestacions de la pròpia cultura.
- Explorar diferents cultures i interrelacionar-se amb elles desenvolupant actituds de respecte.
- Gaudir de les manifestacions i tradicions culturals com a font de coneixement i oci.

Continguts a treballar en la branca:

- Curiositat, inquietud
- Descobriment
- Respecte
- Tradicions
- Cultures del món (interculturalitat)
- Literatura
- Art
- Música
- Llengua

Buscar-Relació amb la transcendència

1/3

Línia educativa: Conèixer

Objetius específics:

- Resoldre els dubtes que li sorgixen en el procés de la seua recerca personal, compartint la pròpia experiència de fe amb la resta del grup i l'acompanyament de l'educador.
- Estimular la seua creativitat i véncer la seua timidesa buscant l'expressió de la seua espiritualitat.
- Entendre Jesús com a model per a viure tots els valors que poden anar transformant la nostra vida i el món.
- Intuir la presència d'allò diví en tot allò humà: en l'amor, en el fracàs, en la des-

orientació, en el compromís...

- Adquirir un sentit de comunitat, compartint-ho tot, somiant junts i treballant per i amb els altres.
- Estar receptius a les aportacions dels altres per a ajudar-nos a créixer junts.
- Ajudar-nos del contacte amb altres cultures i creences per a enriquir-nos mútuament.

Continguts a treballar en la branca:

- Inquietuds, dubtes, reflexió, parar-se a pensar
- Posicionament, plantejar-se les pròpies creences

Buscar-Relación amb la transcendència

2/3

Línia educativa: Viure

Objetius específics:

- Viure el servei i el compromís activament dins i fora del grup, per a sentir-se partíceps de la construcció d'un món millor.
- Descobrir i valorar realitats del nostre entorn que viuen amb i pels més necessitats.

Continguts a treballar en la branca:

- Inquietuds, dubtes, reflexió, parar-se a pensar
- Obertura
- Posicionament, plantejar-se les pròpies creences

Buscar-Relació amb la transcendència

3/3

Línia educativa: Celebrar

Objetius específics:

- Valorar les xicotetes coses de la vida, els xicotets detalls, que es donen al nostre voltant.
- Expressar les emocions al grup: alegria, tristesa, esperança...
- Posar-se en el lloc dels altres per a entendre'ls i així enfortir el grup.
- Integrar les seues accions i reflexions en l'àmbit d'un marc més gran (grup, federació, poble, església, ciutadania...).
- Contemplar la natura per a integrar-se en ella i deixar-s'hi transformar.
- Reflexionar sobre la vida i tot el que ens envolta.
- Veure l'espiritualitat allà on estiguem, en tota persona amb qui estiguem i amb u mateix.
- Utilitzar el cos com a element fonamental d'expressió de l'espiritualitat.

Continguts a treballar en la branca:

- Interreligiositat
- Ser transcendent
- Obertura
- Concreció de la transcendència
- Recerca del sentit
- Opció pels empobrits

4. ELS ELEMENTS DEL MÈTODE ESCOL- TA EN L'EXPEDICIÓ

4.1. Marc simbòlic

El marc simbòlic és una adaptació de la realitat al llenguatge del joc, per a facilitar-ne la comprensió. Durant les etapes anteriors ha tingut una importància especial l'ambient de fantasia que a poc a poc ha anat deixant pas a la realitat. Amb els pioners podem aventurar-nos en una presentació més clara i propera del món real.

És a través del marc simbòlic com presentem i facilitem la vivència d'un determinat estil de vida i una forma de ser persona. Per això utilitzem els mateixos elements que defineixen una societat (uns valors determinats, unes normes, uns models, una organització social i una simbologia); això sí, adaptats al llenguatge quotidià de l'expedició.

4.1.1. Marc simbòlic estable de l'expedició

Expedició. (Del lat. *expeditio*, *-onis*). f. Excursió per a realitzar una empresa en punt distant. És la unitat formada per pioners.

Pioner, ra. (Del fr. *pionnier*). m. y f. Persona que inicia l'exploració de noves terres. m. y f. Persona que dóna les primeres passes en alguna activitat humana. U. t. c. adj. Cadascun dels membres de l'expedició.

El lema de l'expedició es **descobrir**.

Els viatges d'Ulisses

Ulisses decideix anar-se'n el més prompte possible de Troia. Està ansiós per arribar a Ítaca després de deu anys. Parteix amb Meneleu però discuteix amb ell i torna amb Agamenó, que està organitzant un sacrifici als déus. Després es fa a la mar. En aqueix instant esclata una tempesta terrible. Ulisses perd el rumb, en certa manera ix del món conegut i entra en un altre de més enllà.

Aquest és l'element de fantasia que utilitzarem com a fil conductor. L'expedició, igual que Ulisses, inicia un camí en un món desconegut per descobrir. Amb tot açò proposarem el pas per l'expedició com un camí, però no un sender per

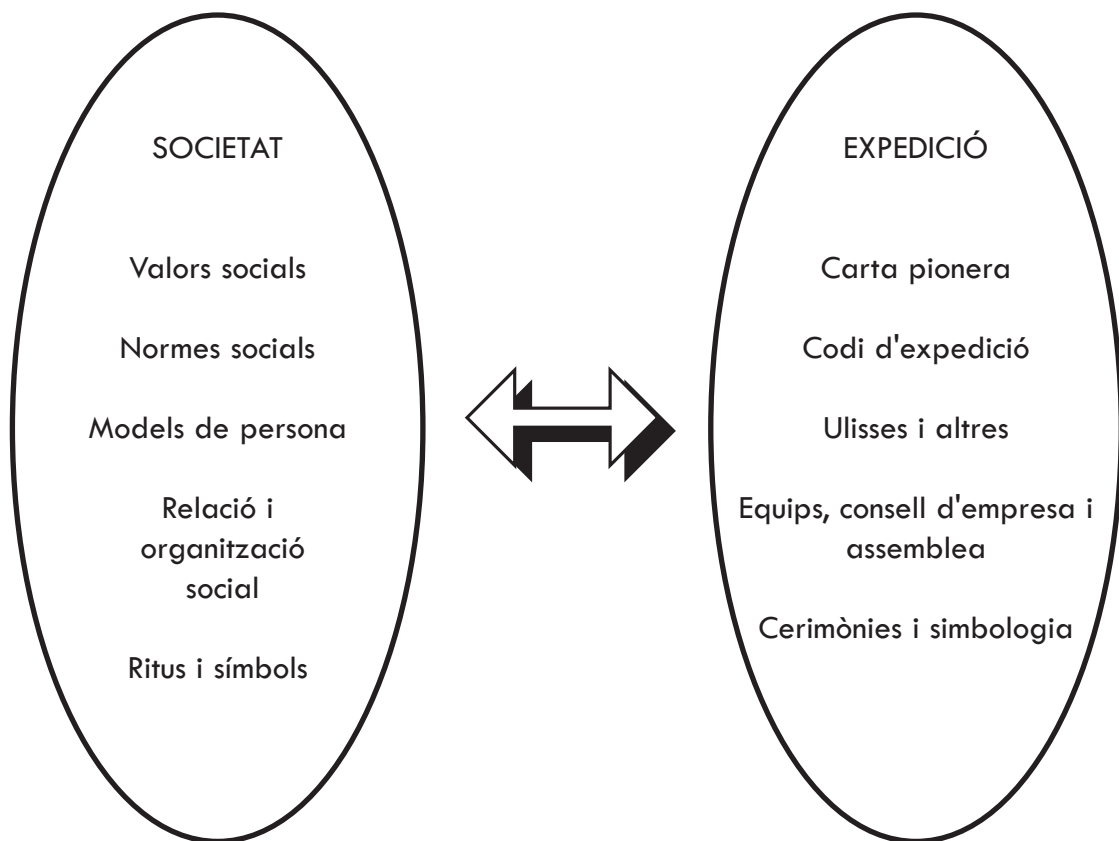
recórrer sinó un per crear, en el qual només coneguem el lloc des d'on partim i allà on volem arribar. Igual que en el poema Ítaca (Constantin Kavafis), allò important d'aquest viatge no és el lloc on anem sinó el propi camí. Són les experiències que viuran els pioners en el seu pas per l'expedició les que li donaran valor.

L'activitat de l'expedició s'enfocarà segons dues idees clau:

La primera serà la de descobrir: a u mateix, els altres, el món i el sentit. Sorgeix del propi pionerisme, obrir nous camins i recórrer-los per a poder mostrar-los a altres...

La segona és la itinerància: entesa com el fet de caminar sempre, buscant nous llocs en els quals endinsar-se per a trobar noves idees, sensacions, aprenentatges...

Elements del marc simbòlic

Carta pionera (valors socials): Expressa els valors amb què cada pioner es compromet a progressar i viure durant el seu pas per l'expedició (veure 4.2. Llei i Promesa).

Codi de l'expedició (normes i costums): És la relació d'objectius i normes pels quals es regeix l'expedició. També pot recollir els costums o tradicions pròpies de la branca (veure 5. Mètode projectes).

Models de persona: L'expedició ofereix alguns models de persona sobre els qual podem treballar juntament amb els pioners. Aquests expressen tant aquells valors positius en què eduquem com aquells que resulten rebutjables.

- Ulisses ("L'Odissea d'Homer")
- Les sirenes. Simbolitzen l'apariència, allò efímer; tot allò que des de la societat ens atrau sense plonar les nostres vides (consumisme, imatge...).

Joc democràtic (relacions i organització social): L'expedició té una estructura interna que facilita la participació de tots els seus membres i el seu funcionament. És una forma d'aprendre la democràcia vivint-la en primera persona (veure 5. Mètode projectes)

Cerimònies i simbologia (ritus i símbols): Les cerimònies en l'expedició seran el punt de tro-

bada on reconèixer la progressió de cada pioner. Es tracta de moments o espais en els que celebrar cada fet important (promesa, canvi d'etapa, fi d'empresa...). Els símbols són els elements externs que identifiquen a un pioner amb el grup, l'expedició o el seu equip o donen a conèixer la seua progressió personal (veure 6.5. Cerimònies i simbologia).

4.1.2. Marc simbòlic de l'empresa

En cada empresa que realitzem desenvoluparem un marc simbòlic diferent a més de l'estable que ja hem vist. En aquest marc simbòlic hauran d'aparèixer els mateixos elements anteriors (uns valors determinats, unes normes, uns models, una organització social i una simbologia) adaptats segons el tema del projecte.

Per a açò proposem mantindre les dues idees clau a les quals féiem referència al principi: la descoberta i la itinerància. D'aquesta manera, les empreses estaran orientades a conèixer el món en tots els seus aspectes i descobrir les possibilitats que ofereix.

Per exemple, podeu buscar a persones que hagen sigut pioneres de l'activitat que aneu a realitzar i utilitzar-los com a models. Si l'empresa tracta sobre l'ecologia podem conèixer una plataforma que defensi un determinat espai natural...

Paper de l'educador

- Enriquir les empreses incloent un marc simbòlic que s'aproxime a la realitat i al seu entorn.
- Utilitzar els diferents elements del marc simbòlic, fent-los presents en el dia a dia de la branca i els equips.

4.2. Llei i promesa

L'adaptació de la Llei escolta als pioners es duu a terme mitjançant la carta pionera, que defén ideològicament l'expedició, per tant haurà d'estar sempre present en el lloc on desenvolupem les nostres activitats. La Carta pre-

tén ser una guia per a la branca, i per a cadascun dels pioners. Aquesta carta recollirà els valors que l'escoltisme proposa, adaptats a l'edat dels pioners.

CARTA PIONERA

Els pioners aprenen de la vida i la vivim amb decisió.
Ens coneixem i acceptem però mai deixem de millorar.

Inventem i creem, per això som actors i no espectadors.
Rebutgem la injustícia i dediquem a tots la mateixa atenció.

Triem Jesús de Natzarèt, com a model de vida.
Vivim la nostra fe i respectem la dels altres.

Ens ajudem entre nosaltres per a continuar creixent dia a dia.
Volem descobrir allò que ens envolta, per construir així un món on tots siguem més feliços.

Adherir-se a la carta pionera implica que s'ha conegut la branca, i el pioner estarà disposat a comprometre-s'hi.

El moment en què el pioner decideix adherir-se a la branca, es representa a través de la

promesa.

La promesa ha de ser personal, i l'ha de redactar el mateix pioner. Ell és qui millor pot expressar el seu propi compromís i així aconseguirem:

- Un compromís molt més profund, que naix de la seua pròpia anàlisi.
- Un compromís molt més real, i per tant serà més probable que el duga a terme i hi siga coherent.
- El pioner reflexionarà abans d'actuar, seguint així la nostra proposta d'educació per l'acció.

La promesa és, per tant, el punt de partida del progrés personal del pioner però no es tracta d'un text impersonal que es penja en una paret i s'oblida; ha de ser un eina viva i dinàmica que s'ha d'anar adaptant als diferents moments. Es recomanable que els objectius de

l'escoltisme hi estiguen expressats de forma comprensible i apropiada.

Per a redactar-la, serà important que tinga sempre com a referència:

- Els principis fonamentals de l'escoltisme, és a dir, els deures amb u mateix, amb els altres i amb Déu.
- La carta pionera.

Condicions que possibiliten la promesa com a instrument pedagògic:

- ✓ Que siga percebuda pel pioner com quelcom interessant, atractiu, com un projecte de vida; mai com una obligació i menys com una imposició.
- ✓ Que siga lliure de forma que l'expedició, l'ambient o els responsables no la condicionen.
- ✓ Que estiga ben preparada: el pioner ha d'haver-se adonat de quin és l' "estil pioner" per mitjà de:
 - L'ambient de la branca, el seu acompanyant.
 - El diàleg amb altres pioners i amb el kraal.
 - La reflexió personal, motivada per lectures, materials de reflexió...
- ✓ Que siga personal: estudiar la conveniència o necessitat que cada pioner expresse amb paraules seues a què es compromet concretament.
- ✓ Que estiga ben simbolitzada mitjançant un ceremonial adequat.

Paper de l'educador

- Ser exemples vius de la llei i la promesa escolta. Només així podrem proposar als nostres joves que es comprometen amb el seu propi desenvolupament, seguint aqueixos mateixos principis.
- Facilitar el reconeixement dels valors de la llei en les accions quotidianes.

4.3. Educació per l'acció

Abans que res, cal recordar que el pioner és el protagonista. El mètode escolta es defineix per l'educació basada en el protagonisme de l'educand en tot el procés d'aprenentatge. Açò

vol dir que són els pioners els qui programen, realitzen i avaluen a través de l'esquema:

Aquest esquema planteja la vivència d'experiències en primera persona. En el cas de pioners, parlem d'adolescents amb capacitat d'analitzar la realitat que els envolta per a després actuar en conseqüència, és per açò que buscarem que aquestes experiències es desenvolupen en contacte directe amb la societat, allunyant-nos de l'ambient de fantasia de les branques anteriors.

Aquesta actitud activa també es treballa mantenint una posició crítica relativa al món que els envolta. Açò és especialment possible de

treballar amb els pioners donat que es troben en una edat en la qual qüestionen i critiquen tot allò que els envolta. Així doncs, el deure de l'educador és saber canalitzar aquest sentit crític cap a una actitud constructiva.

Finalment hem de destacar que l'educació per l'acció també inclou l'exemple que els educadors donem als pioners, uns joves que busquen referents externs. És per això que els nostres actes són tan importants i han de ser conseqüents amb el model de persona que proposem.

Paper de l'educador

- Facilitar experiències de contacte amb la realitat i el context social, la qual cosa ens permet apropar-nos a la missió transformadora de l'escoltisme.
- Acompanyar durant les activitats i projectes com un membre més de la unitat, oferint el suport necessari, però evitant condicionar les decisions.
- Ajudar a descobrir els interessos propis dels pioners.

4.4. Vida en xicotets grups

Sabem que la importància del treball en xicotet grup radica en el contacte directe, afectiu i espontani entre els xavals, per això organitzem l'expedició en equips de 5 a 8 adolescents, en els quals intentem que els xavals es senten el més còmodes possible per a així poder madurar tant en l'aspecte personal com en el grupal.

Per consegüent, hem de tindre en compte diversos aspectes a l'hora de la formació dels equips com a l'hora de les relacions naturals dels xavals, que, tot i que normalment prefereixen estar a prop dels seus amics més propers, a vegades els abelleix treballar amb altres xavals de l'expedició que no coneixen molt, de manera que l'educador ha d'estar a l'aguait d'aquestes coses per a detectar-les i fomentar que aquests xavals isquen dels seus cercles d'amics íntims per a explorar nous vincles afectius. Proposem la formació d'equips respectant les relacions naturals, però cal tindre en compte la necessitat que sempre hi haja un pioner de tercera etapa, per a possibilitar la funció de l'acompanyant que, tal i com proposem en la progressió personal, ha de ser d'un pioner en tercera etapa amb un en primera. Per tant creiem convenient que es condicione la naturalitat de l'equip al fet que sempre hi haja un pioner en l'última etapa.

Respecte a la duració de l'equip de pioners, proposem que aquesta siga d'una ronda solar, és a dir, que el mateix grup de xavals treballa durant aproximadament uns deu mesos en el mateix equip ja que com podem llegir en "*Las cuatro fases de la formación de un grupo*" (Handy, 1995):

Formació: "El grup encara no és cap grup, sinó un conjunt de diferents individus. Els individus es volen presentar amb la seua pròpia identitat i impressionar els altres individus... El grup negocia regles bàsiques de com es comportaran entre ells i com prendran les seues decisions en el futur".

Tempesta: "En aquesta fase existeixen conflictes interns en el grup i una falta d'unitat. Les regles bàsiques del grup sobre els objectius, la direcció i el comportament es trenquen i es posen en dubte. La ruptura de les regles bàsiques porta a conflictes i a una crisi en el grup. Després d'haver superat aquesta crisi, el grup novament es reuneix, aquesta vegada en base a objectius, procediments i normes més realistes que les primeres".

Normativa: "Per mitjà de l'acord i del compliment de les normes i els valors comuns es superen les tensions i s'enforteix la solidaritat del grup. Els individus accepten el grup en total i a cada individu en la seua peculiaritat. Es desenvolupa una identitat de grup, en la qual participa cadascú. Es desenvolupa l'esperit del grup. Es reforça el desig d'harmonia".

Participació: "En aquest estadi el grup assolix la seua maduresa i la seua major productivitat. Per a arribar a aquest punt s'ha de passar per totes les tres fases. Tots els individus estan disposats a assumir els rols que són necessaris per a dur a terme la tasca del grup... Apareixen noves formes de veure les coses i camins de solució".

Pensem que no és possible que l'equip passe per les quatre fases que Handy proposa en els dos o tres mesos que solen durar els projectes en aquesta branca. Per tant creiem necessari que aquests es mantinguen durant tota la ronda perquè els adolescents que el formen no es queden sempre en la primera fase, posant les normes del grup sense arribar mai a posar-les en pràctica. El resultat que obtindrem d'açò és que quan l'equip arribe a final de ronda, si tot ha anat bé, es trobarà en la fase de participació. Així que tindrem un equip a ple rendiment amb una participació majoritària de tots els pioners que el formen.

Per al bon funcionament del grup necessitem un líder, un coordinador, algú que siga capaç de portar el grup endavant en totes les situacions; per això proposem un lideratge transformacional amb una duració anual, de ronda completa. Aquest tipus de líder ha de ser un pioner que sàpiga pensar en el bé de l'equip, no en l'individual, ha de saber combinar perfectament el càrrec de coordinador i el de membre de l'equip, també ha de saber actuar sobre les causes dels problemes, ha de ser servicial i difondre el servei entre la resta de l'equip, també ha de ser humil, realista i amb els seus principis molt clars. I no cal dir-ho, ha de ser i sentir-se prescindible, de manera que lluny de creure's el líder únic de l'equip, afavorisca la participació i presa de responsabilitats de la resta dels pioners. D'aquesta manera es faci-

tarà que la resta d'adolescents que pertanyen a l'equip prenguen el rol de coordinador en ocasions puntuals, com per exemple per a alguna activitat específica que coordine el seu equip.

Per altra banda, també necessitem altres càrrecs per a què el funcionament de l'equip siga fluid. Per tots són coneguts el tresorer, secretari, encarregat del material, intendent, animador... No proposem un sistema fixe de càrrecs ja que les necessitats de l'equip sempre dependran del projecte que tinguen entre mans; per tant els càrrecs seran per projectes, no anuals, llevat del càrrec del cap d'equip que sí serà per a tota la ronda. Aquesta és la millor opció per a què els pioners desenvolupen diversos rols i també contribueix que cap d'ells es quede sense treball si l'empresa elegida no inclou cap tasca específica per al seu càrrec. Per exemple, què podria fer un intendent o cuiner en una empresa d'una obra de teatre? Per aquest motiu, és necessari que a l'hora de plantejar un projecte, els equips analitzen les necessitats que els crearà i a partir d'ací seleccionen els càrrecs que pensen que els ajudarà a desenvolupar-les. D'aquesta manera també aconseguirem uns pioners més conscients del treball que han decidit fer i possiblement més responsables, ja que sabran que sense el seu treball, l'empresa no anirà avant.

Paper de l'educador

- Orientar i facilitar el funcionament de la unitat amb una actitud democràtica.
- Enriquir el funcionament dels equips i cooperar en la resolució de conflictes.
- Facilitar espais i activitats suficients perquè els equips puguin desenvolupar el seu potencial.

4.5. Programes progressius i atractius

El nostre programa s'entén com una declaració prèvia sobre el procés educatiu que seguiran els pioners en l'escoltisme. És un sistema que defén totes les accions que realitzarem i els seus objectius finals, encara que part de les activitats es desenvolupen amb més o menys espontaneïtat en funció dels interessos i aspiracions dels pioners.

Un programa educatiu ha de respondre tres preguntes fonamentals:

Què fa un pioner en l'escoltisme? La resposta a aquesta pregunta seria les activitats, que en el nostre cas es troben generalment emmarcades en els projectes (empreses).

Com ho fa? Ací parlem tant del mètode com del sistema mitjançant el qual organitzem les activitats que proposem als pioners.

Per què ho fa? En aquest cas ens referim als objectius educatius finals proposats per a cada branca, que es defineixen d'acord amb la missió i els principis de l'escoltisme.

El programa ha de facilitar en els pioners un procés en tres fases, sempre comptant amb l'acompanyament dels educadors:

- ✓ Comprendre els objectius educatius. Açò implica conèixer-los i fer-los propis. Aquesta serà la millor manera d'assegurar en els pioners una motivació per la proposta de desenvolupament personal.
- ✓ Personalitzar la proposta als interessos, necessitats i aspiracions de cada pioner. Només així podrem assegurar un programa útil i eficaç per a tots.
- ✓ Veure reconegut el progrés de forma que s'enfortisca l'autoestima i la motivació per a continuar el procés.

El nostre programa ha de tenir un caràcter progressiu, és a dir, ha de proposar un repte continu per als pioners en totes i cadascuna de les àrees de desenvolupament de la persona: física, social, espiritual, afectiva, intel·lectual i del caràcter. D'aquesta forma adquiriran confiança i augmentant la seua motivació, però en qualsevol cas ha d'ajustar-se a la realitat, a les possibilitats i potencialitats de cada pioner, per a poder assegurar que cada activitat suposarà

un progrés real.

El nostre programa ha de ser una proposta atraient per als pioners. És per això que naix de l'activitat espontània dels joves, utilitzant els seus propis interessos com a eix del procés educatiu. Aquesta idea planteja que han de ser els pioners els qui proposen, en gran mesura, les activitats a desenvolupar i, en molts casos, les metes que es proposen aconseguir.

Paper de l'educador

- Ajudar a descobrir els propis interessos dels pioners.
- Acompanyar els pioners en el descobriment de les seues necessitats i afavorir el desenvolupament de les seues potencialitats.
- Avaluar contínuament el progrés de cada pioner.

4.6. Vida en la natura

L'escoltisme considera la vida en la natura com un dels elements del mètode. Més concretament, en la branca de pioners l'hem de considerar un pilar fonamental, ja que treballem amb joves amb una edat on la recerca de noves inquietuds és un tret definitori.

La branca pioners aposta per una educació totalment integrada en la natura, i per la fonamentació de qualsevol treball a través d'aquest espai.

En la natura podem trobar l'espai ideal on el xaval pose en dubte totes les necessitats que la societat genera, un espai on aprenquen a desenvolupar les seues habilitats manuals, i on buscar la seua espiritualitat, ja que l'entorn que s'hi aplega ens ofereix unes condicions inigualables.

Com a punt fonamental, pensem que l'escoltisme ha d'apostar per crear nous centres d'interès en els nostres xavals, i considerem que la natura ens ofereix una infinitat de possibilitats, que no podem trobar en qualsevol altre entorn.

Per tot açò, creiem important remarcar els diferents punts fonamentals en els quals ens hem de basar per al nostre treball:

* Hem de fomentar que cada xaval siga capaç de reconéixer els diferents paisatges, vegetacions, animals, etc., que els admire, i per tant que hi puga desenvolupar, d'una forma natural, la seua espiritualitat.

* Hem de treballar per tal que interioritzen que el lloc natural de qualsevol planta, animal i paisatge és molt més coherent amb el model d'ecologia que plantegem, que no el simple fet de crear aqueixos espais en llocs diferents, on no haurien pogut existir mai sense la intervenció de l'home.

* Fomentarem la vida en la natura, i impulsarem l'estil de vida que respecta i admira l'entorn en el qual es troba i s'adapta a les diferents característiques amb què ha de conviure (espai perfecte per a que els pioners desenvolupen les seues habilitats manuals i interioritzen valors com l'austeritat, l'autonomia...).

* Per últim, i seguint el fil de la metodologia de treball que plantegem en la branca pioners, la natura és un espai que aplega milers de possibilitats que ens permetran que els xavals descobrisquen coses noves contínuament, i per tant les hem d'aprofitar.

* La natura és un espai inigualable perquè els xavals desenvolupen d'una forma molt més senzilla la seua espiritualitat, ja que hi trobem l'obra de Déu en el seu estat més pur i ens encomana una tranquil·litat difícil de trobar on vivim.

Paper de l'educador

- Facilitar el coneixement i la vivència de la natura a través d'activitats realitzades en aquest marc.
- Conéixer i transmetre la nostra pròpia experiència en la natura.

4.7. Paper de l'educador

L'educador com a model

Aquesta és la eina més poderosa de què disposem per a l'educació en valors. Les persones aprenem en gran mesura per imitació de models, però principalment per la motivació que suposa ser d'una manera determinada. Els educadors som models per als pioners, i ho som durant tot el temps; en les nostres accions, en les nostres decisions, en els nostres encerts i en les nostres equivocacions. Serviria de ben poc que aplicàrem el mètode escolta a la perfecció si en el nostre comportament no quedaren reflexats els valors que proposa l'escoltisme.

El paper com a referent de l'educador cobra una importància cabdal durant aquesta etapa. Els models familiars de conducta perden part de la força que han tingut durant la infància i s'imposen uns altres, com els que s'ofereixen en els mitjans de comunicació. Açò ens planteja el repte de mostrar-nos com un model positiu i proper, i reforça encara més la necessitat de la nostra pròpia coherència i vivència del model de persona que proposem.

L'educador com a acompanyant

Orientar, interrogar, qüestionar, provocar el dubte i la reflexió, crear conflicte, aportar informació rellevant... són algunes de les maneres que tenim d'afavorir en els pioners un procés de reflexió que els porte a formar els esquemes mentals que conformen el seu aprenentatge. Aquesta esdevé una clau per a definir l'acompanyament, ja que el nostre paper no consisteix tant a ensenyar com a facilitar l'aprenentatge.

Per a aquest punt és important valorar la relació que mantenim amb els pioners. Sense oblidar el nostre paper com a educadors, convé establir una comunicació oberta, que permeta que tots puguem aprendre. No de bades, és per aquest motiu que la nostra proposta es basa en tot moment en el diàleg. No ens hi hem de mostrar com amics sinó com a referents adults que caminen en paral·lel, però amb els quals es poden compartir experiències que ens fan créixer.

“L'educació ajuda la persona a aprendre a ser el que és capaç de ser”. Hesíode

5. MÈTODE PROJECTES: L'EMPRESA

5.1. Què és el mètode projectes?

El mètode projectes servirà per a dinamitzar tots els elements del mètode escolta. En aquesta proposta pedagògica, una vegada més són els pioners mateixos els qui decidiran sobre el desenvolupament de tota l'activitat educativa en cadascuna de les seues fases.

Aquest mètode pretén, en principi, desenvolupar un paral·lelisme entre vida i educació, és a dir, una pràctica social.

Per començar, definirem què és un projecte:

Un projecte...

- ✓ És una empresa col·lectiva (l'educador anima però no decideix).
- ✓ S'orienta cap a una temàtica concreta.
- ✓ Indueix un conjunt de tasques en les quals tots els educands poden implicar-se i jugar un rol actiu.
- ✓ Suscita l'aprenentatge de sabers i procediments de participació social.
- ✓ Afavoreix aprenentatges avaluable.

5.2. Fases de l'empresa

Abans de començar una empresa hi ha un treball previ dels educadors: **motivar**.

Motivar és...

- ✓ Ajudar a descobrir nous aspectes.
- ✓ Despertar les ganes de conèixer.
- ✓ Afavorir la curiositat, la imaginació i la creativitat.
- ✓ Educar nous centres d'interés que s'apropen als valors proposats per l'escoltisme.
- ✓ Per a aquesta fase prèvia, els educadors podem fer ús de diferents tècniques que faciliten la motivació. Mitjans audiovisuals, periòdics i revistes, un passeig per un barri o un lloc concret són algunes idees...

5.2.1. Idear i proposar

Paper de l'educador

- Despertar la imaginació dels pioners a través de l'observació, la vivència i l'anàlisi de la realitat.
- Ajudar a descobrir els propis interessos dels pioners i afavorir-ne l'aparició de nous, mitjançant el descobriment del món.
- Motivar i animar les propostes dels pioners, tot fomentant l'autoestima.
- Afavorir el diàleg en l'equip i un bon ambient que facilite el procés creatiu.

5.2.2. Elegir

Les propostes de cada equip s'han presentat i tots els pioners tenen informació suficient. En aquest moment, l'expedició està preparada per triar l'empresa.

L'empresa a realitzar es decideix entre tota l'expedició i tots els pioners han de participar en aquesta decisió. És un moment d'aprenentatge; escoltar, prendre decisions, dialogar; són algunes de les coses que els pioners poden posar en pràctica durant aquesta fase. És per açò que continuem utilitzant el consens com a fórmula, no solament de presa de decisions sinó també com a oportunitat de seguir aprenent.

De qualsevol manera, el consens no ha de convertir-se en un finalitat i no és dolent triar d'altres maneres, sempre que s'haja intentat i els pioners siguin conscients d'això. Moltes vegades podem optar per unir dues propostes en una sola empresa o realitzar dues empreses de forma consecutiva.

Prendre decisions per consens no és fàcil i requereix més temps que qualsevol altre mètode de decisió. Ara veurem algunes formes de facilitar-lo:

Algunes idees per a facilitar el consens

El mètode seguit

- Que permeta una clara definició del problema.
- Que permeta examinar totes les propostes o respostes possibles sobre el tema.
- Que siga eficaç.
- Que tots estiguen d'acord amb el procediment a emprar, abans de començar la discussió.

El tamany del grup

El nombre adequat pot oscil·lar segons les característiques del grup, però per regla general, en un grup superior a unes 15 persones és difícil arribar al consens. Per a evitar aquest problema podem utilitzar tècniques de participació en xicotets grups.

Podem utilitzar algunes tècniques per a facilitar que els pioners valoren els pros i contres de cadascuna de les propostes. Aquest tipus de dinàmiques també els facilitarà empatitzar amb la resta de pioners.

Paper de l'educador

- Animar al grup a trobar una solució satisfactòria per a tots.
- Comprovar si la decisió es pren per consens.
- Mai hem de forçar la unitat a arribar a una decisió artificial.
- Ajudar la unitat a comprendre que el consens es pot aconseguir de moltes maneres.
- Oferir suggerències per a què els membres puguin ser útils al grup que intenta arribar a un acord.
- Ser model d'una actitud en busca del consens.

5.2.3. Organitzar-se

Una vegada triada l'empresa, l'expedició ha de programar el funcionament de tot el projecte. Aquesta fase li correspon al Consell d'empresa tot i que els equips poden haver-se

reunit abans per a fer propostes.

Es tracta de definir totes les tasques necessàries perquè l'empresa funcione, sense oblidar que cada pioner ha de tindre un rol.

Alguns aspectes que hem de tindre en compte a l'hora d'organitzar l'empresa són:

- ✓ Definir les missions d'equip.
- ✓ Suggerir diferents rols necessaris per a cada missió. Han de ser suficientment complets com per a motivar els pioners i facilitar aprenentatges.
- ✓ Proposar un calendari general.

La segona part de l'organització de l'empresa serà per equips. Cada pioner ha de triar un rol dins de la missió del seu equip amb el qual desenvoluparà diverses accions que li permetran progressar en les quatre relacions. L'equip,

amb ajuda dels educadors, ha d'assegurar que cada pioner tinga una tasca definida i que aquesta tasca siga realment necessària per al desenvolupament de la missió i l'empresa.

Enriquiment del projecte

El paper de l'educador en aquesta fase del projecte és fonamental ja que va a marcar tant les possibilitats del projecte com les de la progressió personal de cada pioner.

- Enriquir l'empresa segons els valors proposats en el PEA, adequant-hi cada activitat.
- Assegurar el desenvolupament d'un marc simbòlic adequat i complet.
- Assegurar la possibilitat que tots els membres de la unitat exercisquen/ocupen un paper en l'empresa que permeta el seu progrés.
- Centrar la nostra atenció en que l'educació en valors estiga present en tot el projecte.
- Identificar les necessitats de l'empresa quant a recursos i facilitar-ne la consecució.
- Estar atents a possibles problemes i dificultats que puguin sorgir durant el projecte.
- Respectar i reafirmar les decisions dels pioners. No oblidem que han de ser protagonistes del seu procés educatiu.

Enriquir un projecte no és una tasca fàcil, és per això que durant aquesta fase els educadors de l'expedició haurien de reunir-se abans i després del consell d'empresa per a poder seguir el procés de forma unificada.

5.2.4. Realitzar

El moment de realitzar és el més abellidor de l'empresa, és quan es posa en pràctica tot allò que hem planificat, es realitzen les missions i si tot va bé, es culmina l'empresa. Els pioners treballaran segons decidiren en l'etapa d'organització, desenvolupen les diferents missions per equips i es van completant les passes necessàries per a dur a terme l'empresa, i quan tot està a punt es realitzen les activitats que defineixen a l'empresa com a tal.

Serà l'etapa de l'empresa que més durarà. La resta de les etapes hauran durat una o dues reunions per etapa; per contra, aquesta etapa

ocuparà el 80% del temps de l'empresa.

Un element clau per a aquesta etapa és la motivació. Les empreses de pioneres sovint tenen una duració de diversos mesos i per als pioners resulta complicat mantindre l'interès. Per a evitar el desànim per la falta de resultats a curt termini podem optar per dividir les empreses excessivament llargues en xicotets mini-projectes de menor duració. Així aconseguirem una dinàmica que en molts casos afavorirà també la varietat en els rols que exerceix cada pioner i facilitarà el treball de la progressió personal.

Durant la realització de l'empresa hem d'assegurar moments en els quals revisar el treball realitzat, tant en els equips com per cada pioner en la seua progressió personal. També

podem fer reunions periòdiques del consell d'empresa per a tindre una visió general del projecte.

El mural de l'empresa

El mural serà una eina de gran utilitat per al desenvolupament de l'empresa. Els pioners hi plasmaran tot allò que s'hagen proposat i allò que estiguen realitzant o ja hagen dut a terme:

- Marc simbòlic amb els seus diferents elements
- Codi d'expedició
- Descripció de les missions dels equips
- Organització dels diferents rols de cada equip
- Calendari d'activitats
- Avaluacions de les activitats
- Fotos
- ...

El mural de l'empresa pot incloure diverses parts segons el nombre d'equips, de forma que cadascun tinga un tros diferenciat. En aquesta part de cada equip podrem plasmar les diferents accions que va desenvolupant cada pioner en el seu rol.

Paper de l'educador

- Realitzar revisions contínues del projecte conjuntament amb els equips per a anar adaptant-se a l'evolució del mateix.
- Acompanya els processos de progressió personal i realització de les missions dels equips.
- Participar en la realització del projecte com un més sense que els pioners perden el protagonisme.
- Utilitzar el mural de l'empresa com a element dinamitzador del projecte.

5.2.5. Celebrar

Durant un període de temps, l'expedició ha treballat amb un objectiu en comú. Hem consensuat, dividit tasques, ens hem organitzat i cadascú s'ha encarregat de dur a terme la seua

part del projecte.

La celebració apareix com una part més d'aquesta empresa, però no hem d'entendre-la com una finalitat en ella mateixa.

La celebració serà:

- El colofó del treball.
- Un moment en el qual compartir.
- Passar una bona estona entre amics.
- Valorar als qui tenim al costat i a nosaltres mateixos.
- Donar gràcies pels moments viscuts i pels que vindran.

Per entendre la celebració com una part de l'empresa tindrem en compte dues idees clau:

Compartir: L'expedició torna a unir-se com a unitat després de la realització de l'empresa.

Igual que la resta d'etapes del projecte, la celebració ha d'organitzar-se tot i que sempre està bé donar un marge a l'improvisació.

Algunes idees a tindre en compte abans de celebrar:

- Hem d'organitzar la celebració i tota l'expedició hi ha de participar.
- Sempre serà positiu que la celebració s'inclouga dins de l'ambientació de l'empresa.
- No és una finalitat en si mateixa, sinó el colofó del treball realitzat.
- Ha de respondre a la realitat i els interessos del grup.
- Pot contindre elements religiosos, però no és una celebració religiosa.
- És part de l'empresa... seguim aprenent i educant.

Unitat: Celebrar sempre té un component lúdic, però aquest no és l'únic que podem trobar, i treballar altres aspectes sempre serà positiu. Un aspecte important que hem de tindre en compte en la celebració és la branca de l'expedició; encara que la major part de l'empresa es realitzi per equips, cadascun d'ells forma part d'una unitat que els recolza i els protegeix/o els guarda.

Paper de l'educador

- Participar en la celebració com un més.
- Assegurar que tota l'expedició participa en la celebració.
- Afavorir un bon ambient i recordar la importància de la unitat en el treball (no estan sols).

5.2.6. Avaluar

Avaluar és determinar la mesura segons la qual els objectius determinats s'han satisfet.

En el cas d'una empresa podem determinar quant ha après cada pioner o com s'ha desenvolupat l'expedició. De la mateixa forma, els animadors han de realitzar una avaluació d'aquest progrés.

Què volem avaluar?

El desenvolupament d'una empresa, el seu èxit o fracàs, és el resultat de la combinació de diversos factors que han de ser considerats amb detall. Ací avaluarem cadascun de les passes de l'empresa, des del moment en què es proposaren els diferents projectes fins a la celebració final.

No es tracta de realitzar un debat informal sinó d'esbrinar les causes reals que ens han abocat al resultat final, siga aquest positiu o no. Segons aquestes premisses, l'avaluació ha d'estar preparada i no constituir-se com un fet espontani en el qual cada membre de l'expedició exposa la seua opinió de forma desordenada.

Quan avaluar?

Al final de cada fase. Aquesta avaluació regular ens permet canviar els aspectes en què fallem durant el transcurs de l'activitat. Així assurem que començarem la següent fase amb una bona base.

Al final de cada dia. Avaluar diàriament

suposa un major seguiment del progrés a nivell grupal, però per a què açò siga real, els pioners han de sentir-se implicats amb aquesta avaluació

Al final de l'activitat. Ha d'estar inclosa en la pròpia activitat i reunir a tots els participants; altrament, no funcionarà i pareixerà un afegit sense sentit. La seua preparació és fonamental i podem utilitzar-ne diferents tipus (per grups, qüestionaris...).

Després de l'activitat. Un cop finalitzada l'activitat, els educadors han de disposar d'un temps per a avaluar-la amb cura. Amb aquesta revisió posarem solució a tots aquells inconvenients que han sorgit de cara a futures activitats.

No és necessari que utilitzem tots aquests moments d'avaluació, però és important saber que podem comptar amb ells si ho considerem adient. Organitzar les avaluacions dependrà del mateix desenvolupament de l'empresa i del dia a dia.

Avaluar no consisteix a fer una llista de tot allò que s'ha fet malament. És important destacar aquells aspectes que han resultat positius. Tindre en compte açò resulta especialment important ja que es convertix en un reforç positiu que contribuirà a l'autoestima dels pioners i els motivarà de cara a futures activitats i projectes.

Paper de l'educador

- Facilitar un ambient que permeta que tots els pioners puguin expressar la seua opinió.
- Recordar aquells aspectes més rellevants del projecte per a que siguin valorats.
- Afavorir la visió crítica dels pioners.
- Tindre en compte la forma en què s'expressen els pioners a l'hora de fer les seues valoracions, especialment quan es tracte d'aspectes personals.

5.3. Algunes idees sobre empreses

El bon desenvolupament d'una empresa depèn directament del nivell de responsabilitat de l'expedició. Açò vol dir que depenent de la responsabilitat dels pioners podran assumir projectes de major o menor envergadura.

En gran mesura dependrà del treball realitzat en les branques anteriors, si s'ha treballat la responsabilitat amb profunditat suficient tindrem davant una expedició capaç d'afrontar grans reptes; altrament seria millor començar a

poc a poc. En qualsevol cas, abans de començar amb una empresa, els educadors han de fer una anàlisi de la realitat al voltant d'aquest aspecte per evitar sorpreses.

En funció del grau de responsabilitat i del coneixement del mètode projectes que tinguen els pioners podem plantejar diferents tipus d'empresa.

* **Activitats puntuals** (com si foren miniempreses): preparar la visita a una associació, coordinar una acampada per equips, una descoberta d'una població...

* **Projectes senzills**: organitzar una sèrie d'activitats sobre esports adaptats, preparar una vesprada de jocs i activitats per a la residència de majors del barri, organitzar un campionat d'algun esport, coordinar una activitat amb altres Expedicions de diferents grups, organitzar una ruta en bici...

* **Projectes complexes**: planificar la participació en una activitat internacional o jamboree, realitzar una descoberta del medi rural d'una comarca, coordinar una activitat amb altres expedicions de diferents grups...

De la mateixa manera, el paper dels educadors dependrà de la responsabilitat dels pioners. Al principi tindrem una implicació major en cada fase, però a poc a poc adoptarem un segon pla que facilite l'objectiu final: que els pioners gestionen els seus propis projectes.

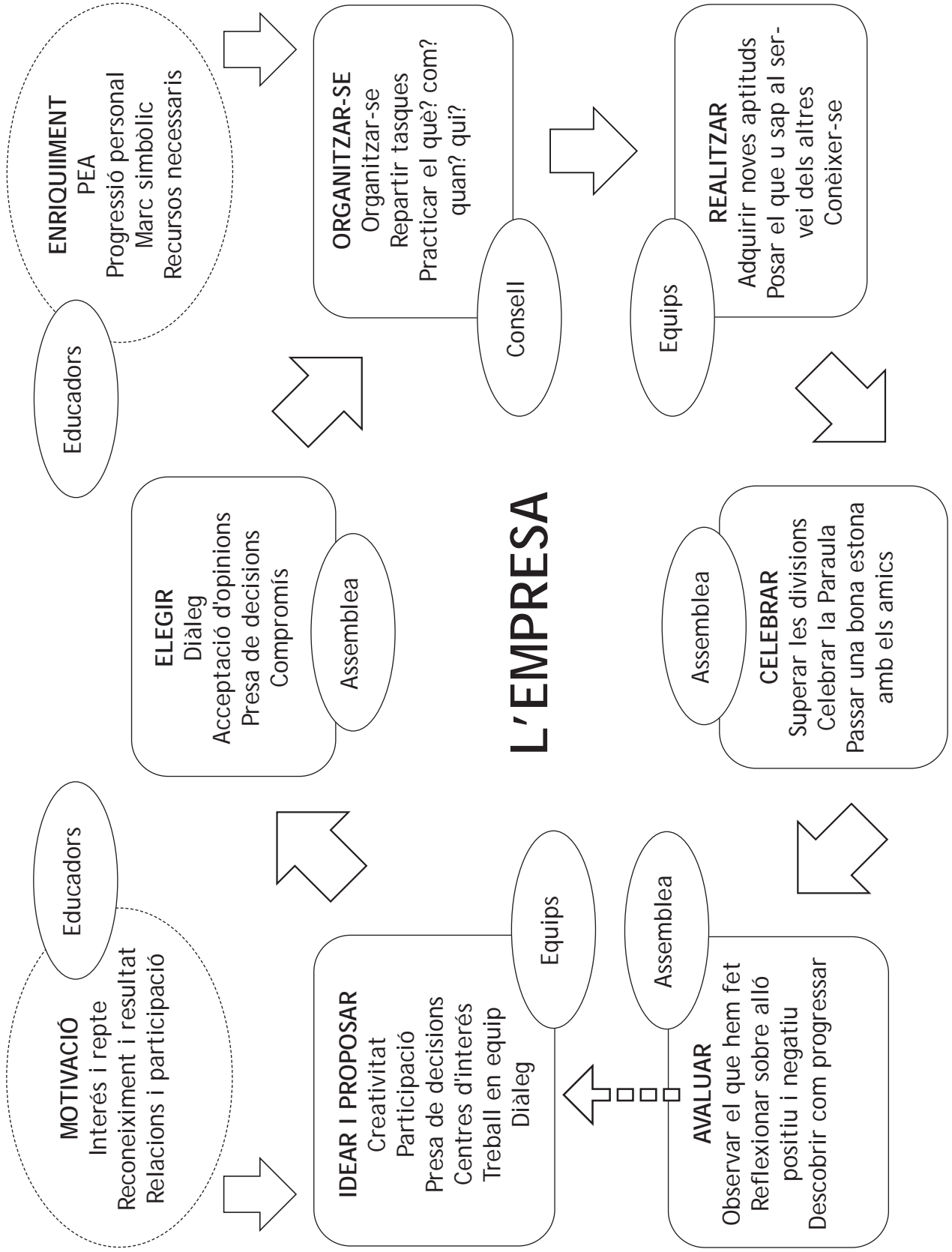
Algunes activitats atractives

Com ja hem vist, la descoberta és un element clau en l'expedició; per aquesta raó podem plantejar projectes i activitats basats en aquesta idea. Alguns exemples podrien ser:

- ✓ **Trobades:** la branca de pioners es caracteritza per una edat en la qual compartir amb altres branques de pioners serà fonamental, per a provocar en els xavals una inquietud per conèixer diferents formes de funcionar. Per tant, proposem, com una de les activitats fonamentals de la branca, les trobades amb pioners de diferents grups. El punt màxim d'aquest tipus d'activitats pot ser la participació en trobades internacionals i jamborees. Açò sempre augmentarà la motivació dels pioners i fomentarà el descobriment d'altres formes de fer les coses.
- ✓ **Rutes:** apostem per unes rutes que serveixen per a descobrir l'entorn en el qual ens trobem. Si és en la natura, reconeixent l'entorn en què es troben, fauna, flora, vegetació, característiques del paisatge que els envolta, per què té eixa forma... I si parlem de rutes que passen per nuclis de població, fomentant que els xavals coneixen la cultura, la forma de vida, cultures diferents... és a dir, un coneixement més profund dels llocs per on passen.
- ✓ **Raid/reflexions:** volem remarcar la importància d'aquest tipus d'activitats, on propiciarem el descobriment personal dels pioners per si mateixos. Ells han de ser els constructors del seu desenvolupament personal, i els educadors han de proporcionar estris i eines que ho faciliten.

A més d'aquestes activitats, no podem oblidar que eduquem persones per a què transformen la societat i deixen el món en millors condicions. És per això que hem de tindre sempre present la descoberta de situacions d'exclusió o injustícia social com a mínim en una empresa.

D'aquesta forma farem que la consciència social dels joves a què eduquem també cresca de manera progressiva fins arribar a la Ruta, on podran desenvolupar-se com a veritables agents de canvi social.

5.4. Repensar les fases del projecte en l'expedició

Proposar	<p>L'educador ha de facilitar la fase d'idear; per a fer-ho podem preparar dinàmiques concretes per a descobrir noves possibilitats (raids fotogràfics, una navegació orientada per Internet...)</p> <p>L'educador pot animar a l'expedició a utilitzar les noves tecnologies (correus electrònics, power point, càmera digital...) per a presentar les seues propostes d'empresa, ja que són un centre d'interés molt important en aquestes edats.</p>
Elegir	<p>El consens segueix sense ser un objectiu i seguim utilitzant-lo com a eina per a educar. L'educador de pioners, en aquesta fase, ha d'insistir en el treball de l'empatia. Els adolescents seran capaços de posar-se en el lloc dels seus companys si facilitem aquesta vivència.</p>
Organitzar	<p>Hem de continuar apostant per l'autonomia personal i dels equips. En pioners podem afavorir reunions d'equips i treball entre setmana, però cal evitar sobrecarregar les agendes. Continuen sent adolescents.</p>
Realitzar	<p>La motivació a llarg termini sol resultar difícil de mantindre. És per això que intentarem dividir els grans projectes en mini-projectes d'uns tres mesos. D'aquesta manera facilitarem la continuïtat de la progressió personal i els pioners mantindran una major motivació conforme tanquen etapes.</p>
Celebrar	<p>Celebrar no és solament fer una festa en la qual ens permetem els excessos que limitem la resta del temps. Podem mantindre la part lúdica de la celebració a la vegada que incloem altres aspectes. És un moment perfecte per a compartir amb la resta de pioners i reconèixer el treball realitzat i les possibilitats que ens ofereix treballar junts.</p>
Avaluar	<p>Sol convertir-se en una rutina que pot perdre sentit amb el temp. És fonamental que preparem l'avaluació amb el mateix esforç que la resta de l'empresa, podem afegir noves tècniques en cada moment segons allò que anem a avaluar i les necessitats de l'expedició.</p>

Quant dura una empresa?

No existix una duració ideal, però en general podem organitzar-la per a tres mesos sense perdre la motivació dels pioners.

Quant ha de durar cada fase?

Evitem invertir més de dues o tres reunions en les tres primeres fases. Si l'expedició no és massa madura podem facilitar alguns passos, però ens assegurarem que arribem a la fase de realitzar amb ganes.

5.5. El joc democràtic

Podríem dir que el joc institucional constitueix l'aplicació pràctica d'un dels elements metodològics de l'escoltisme: la vida en xicotets grups, entesa com a vertader treball en equip, en el qual tots es diverteixen, tenen un rol, aprenen, participen i "juguen" democràticament. Aquesta forma de funcionar permetrà als pioners experimentar la democràcia en primera persona: decidir amb la resta, expressar la seua opinió i escoltar la dels altres, representar i ser representats; en definitiva, aprendre a participar.

Sempre que el nombre de membres de l'ex-

pedició ho permeta, la progressió de la unitat i la de cada pioner individualment han de recolzar-se en els diferents òrgans que defenen el joc democràtic. Cada activitat, cada decisió, cada meta, ha de tindre un àmbit diferent per a ser desenvolupada. La utilització conjunta d'aquests diferents àmbits permetrà un funcionament millor de l'expedició i més possibilitats per al desenvolupament personal de cada pioner, precisament pels beneficis que ja sabem de la vida en xicotets grups.

	Qui	Quan	Per a què
Equip	De 5 a 7 pioners	Proposar Realitzar Avaluar	Proposar projectes Realitzar una missió de l'empresa Avaluar la progressió personal i la missió en l'empresa
Consell de l'expedició	Caps d'equip i educadors	Organitzar-se	Coordinar les diferents missions de l'empresa Vetlar perquè s'acomplisquen els acords de l'assemblea
Assemblea de l'expedició	Tota l'expedició (pioners i educadors)	Elegir Realitzar Celebrar Avaluar	Prendre decisions Avaluar l'empresa

L'organització de l'expedició és prou senzilla i no necessita més burocràcia, però malgrat aquests tres òrgans hem de tindre en compte que l'equip és la unitat bàsica de funcionament. És dins de l'equip on els pioners es trobaran més

còmodes treballant, i és també dins de la seua missió en l'empresa on desenvoluparan la seua progressió personal. Per aquest motiu insistirem en que cada equip tinga vida pròpia i l'expedició siga la unió de tots els equips..

5.6. El codi de l'expedició

Són les normes que van a regir la vida de l'expedició en el seu conjunt durant l'empresa, un cop els components l'elaboren i la ratifiquen.

La progressió tant personal com grupal, recolzada pel joc institucional, necessita de valors, actituds, conductes, hàbits, propostes, eleccions, avaluacions, etc., i per tant, és necessari un ordre, un bon clima d'entesa i treball. Això només s'aconsegueix establint unes normes i respectant-les.

Ara bé, no s'ha d'oblidar que els pioners entren en una edat en la qual no valen imposicions. Tota imposició per a ells és un desafiament, una cosa que contestar, eludir o desobeir; una edat en la qual comencen a qüestionar-se les coses i en la qual aspiren a que se'ls tracte com a adults; entren, a més, en una etapa en què, com hem dit, anem a potenciar la seua autonomia i la seua implicació en el funcionament de la unitat. Per tot açò, el Codi d'Expedició s'ofereix com una eina perfecta per a aprendre a establir normes de convivència sense haver d'imposar-les.

Per a què tinga èxit, cal que estiga ben

elaborat i que no ens n'oblidem durant el temps que roman vigent: des de la seua firma fins a la firma d'un nou codi d'expedició (normalment fins a la següent empresa).

En l'elaboració hi han de participar tots i cadascun dels equips; i posteriorment amb les seues aportacions l'expedició la redacta definitivament i l'Assemblea l'aprova.

Alguns aspectes que ha de recollir el codi d'expedició:

- ✓ **Normes de convivència i funcionament (horaris, implicació i participació...)**
- ✓ **Conseqüències d'incumplir aquestes normes**

A més d'aquests punts, podem fer d'aquest document un lloc en el qual s'arreguen també les tradicions pròpies de l'expedició i els equips. D'aquesta manera prendrà força i tindrà un major pes en la proposta educativa.

El codi d'expedició es revisarà i renovarà amb cada empresa per a mantindre'l vigent. Segons la utilitat que haja tingut podrem afegir o canviar els punts que considerem.

6. PROGRESSIÓ PERSONAL

6.1. Introducció

Els pioners estan en una edat de preadolescència i adolescència on tot els pareix nou i tenen multitud de possibilitats i nous recursos al seu abast. Per això l'escoltisme proposa un mitjà per a descobrir el món que envolta el pioner i conèixer les seues pròpies metes.

Per tant se li proposa ser un pioner: un descobridor de nous camins; i formar part de l'expedició, on en col·laboració amb la resta dels pioners inicia un viatge per a descobrir el camí a Ítaca.

Com qualsevol viatge, cada pas que es dona apropa més a la meta, però tot i que les passes les dona un mateix, el camí el fa tota l'expedició junta com un únic grup que avança unit. Les passes formen part del camí i perquè hi ha haja camí en són necessàries passes.

Per tant, per a cada pioner les seues passes formen part de si mateix, però també del camí. Això fa que el viatge, la progressió, tinga dos vessants:

* **Les passes** (la progressió és personal): són aquelles accions que ha de fer el pioner sol per a avançar en el seu viatge, en la seua progressió personal, però que al mateix temps formen part del camí.

* **El camí** (la progressió és comunitària): l'empresa de l'expedició que tots els pioners junts han decidit dur a terme. Per a que aquest camí existeixa són necessàries les passes de tots i cadascun dels pioners; és a dir, per a què l'empresa es pugui portar endavant cada pioner realitzarà una acció que aportarà una tasca necessària per a l'empresa. A part, entre els pioners van marcant el pas, triant el camí pel qual dirigir-se, quant volen que duren les seues jornades... Entre els pioners decideixen tasques que complementen l'empresa per a que isca millor i més àgilment. Aquestes tasques seran les missions per a cada equip o xicotet grup de pioners.

6.2. Fases de la progressió personal

En les passes que el pioner donarà en el seu camí a Ítaca trobem dues preguntes principals:

- 1.- Com s'han de dur a terme aquestes passes?
- 2.- Què cal tindre en compte per a donar bé les passes?

Responent primer a la segona pregunta, per a donar bé les passes, és a dir per a realitzar les accions de forma que contribuïsqen el màxim possible al viatge del pioner cal tindre en compte les quatre relacions que fan que el pioner progresse en totes les seues dimensions:

- 1. Viure - Relació amb u mateix**
- 2. Descobrir - Relació amb el món**
- 3. Servir - Relació amb els altres**
- 4. Buscar - Relació amb la transcendència**

Per a progressar en cadascuna d'aquestes relacions a nivell personal, el pioner anirà desenvolupant accions dins de cada empresa pionera, les quals sempre li aportaran algun nivell de progressió en cadascuna d'aquestes relacions. En cada empresa reflexionarà sobre quina acció vol i es veu capacitat per a dur a terme individualment dins de l'empresa. En fina-

litzar l'empresa, en el seu Quadern de Descoberta plasmarà la seua pròpia avaluació sobre l'acció realitzada i analitzarà en cada relació com ha progressat durant l'empresa.

Respecte a la primera pregunta la resposta abraça tot el recorregut del pioner en el seu viatge a Ítaca, i hi trobarà 3 moments ben diferenciats:

Quan comença a caminar amb l'expedició: **1a etapa**

L'arribada a l'expedició de nous membres suposa moltes coses (canvis, reestructuracions...), tant per als que arriben com per als que ja pertanyien a la branca. Així doncs, podem dir que l'acollida dels nous pioners ens presenta dos fronts de treball. Per un costat fer que els "nous" es senten a gust amb la seua nova situació, i per

altre no perdre l'harmonia entre la resta dels pioners.

El pas de branca ha de ser un procés continu. Moltes vegades el reduïm a una petita cerimònia en acabar el campament d'estiu i açò pot provocar una sensació de desarrelament en els joves.

Podem dividir aquest procés en tres parts o xicotetes etapes:

- 1.-** Apropament de l'expedició a l'explorador abans del canvi de secció.
- 2.-** Pas de branca (cerimonial, especificat en el punt 6.5 Cerimònies i simbologia).
- 3.-** Entrada en l'expedició.

Un cop els nous membres de la branca hi han entrat començaran a participar a poc a poc aniran adaptant-se al camí que la resta de pioners va guiant. I així, comença a caminar amb l'expedició i s'implica en la primera etapa.

Aquesta és una etapa molt important en la vida del pioner. Ara es marcaran les bases de l'estil pioner que després permetran el desenvolupament de les dues següents.

Quan el nou pioner s'enrola en l'expedició, s'incorporarà a un equip i se li proporciona un acompanyant (serà un pioner de tercera etapa que ja ha adquirit experiència en l'expedició i pot posar-la al servei dels altres) el qual el guia en el funcionament de la branca. Aquest acompanyant, sempre que la situació de l'expedició ho permeta, serà del seu propi equip.

Per aconseguir un acompanyant es parlarà

dintre de l'equip per valorar quina persona és la més apropiada per a acompanyar al nou pioner, tenint en compte afinitat, preparació, ritme de progressió, actitud i disponibilitat.

En començar la primera empresa de pioners, el pioner de primera etapa, igual que la resta de pioners, es proposarà una acció per a dur a terme en l'empresa, però aquesta acció la consultarà amb el seu acompanyant, el qual li ajudarà a dur-la a terme. És important que les accions dels pioners de primera etapa s'enfoquen a conèixer tot allò que els envolta, a "descobrir" el món i la seua influència en l'entorn.

Per altra banda, en arribar a l'expedició, viurà altres experiències:

DESCOBRIR ELS PIONERS: LA CARTA

La carta pionera és el marc que engloba i dóna sentit a cadascuna de les accions que es realitzen en la vida diària de l'expedició: els equips, les empreses, els campaments... És l'esperit pioner sobre el qual es construeix la branca. Per això és important que cada pioner l'assumeixi com a pròpia de forma personal i reflexione sobre el seu contingut.

El descobriment de la carta i la reflexió sobre cadascun dels seus punts exigeix un període de temps i una implicació dels educadors. És important que treballem sobre açò personal-

ment, amb cadascun dels membres de l'expedició, ja que les seues pròpies metes dins de l'expedició eixiran d'ací.

PREPARAR EL COMPROMÍS

La realització del compromís és l'última fase d'aquesta primera etapa, i de pas a la segona etapa pionera.

El compromís és un punt de partida en el qual el jove decideix emprendre el seu viatge a Ítaca.

Quan ja coneix el ritme del pas i el camí amb l'expedició: 2a etapa

El pioner ja forma part del camí, ha emprés el seu viatge a Ítaca, es sent totalment preparat per a poder desenvolupar les seues responsabilitats en l'expedició de forma individual.

En aquesta etapa continua elegint una acció en cada empresa a realitzar i desenvolupa un rol en l'equip però amb una anàlisi prèvia de les accions més a fons per a poder desenvolupar la seua progressió en les quatre relacions de la forma més completa possible. Així mateix, en aquesta etapa el pioner agafa més responsabilitats dins de l'equip, la qual cosa l'ajuda a assentar-se més en l'expedició i a progressar.

En aquesta etapa és important un seguiment per part de l'educador per a animar el pioner a superar-se en cada una de les seues accions, per tal que no siga presa del desencís i de la inèrcia.

Arribarà un moment en què el pioner es veurà preparat per a nous reptes. Aquest el considerem el moment de realitzar un acompanyament d'un pioner de primera etapa, un cop s'haja consultat amb l'equip. Serà en aquest moment quan estarà preparat per passar a la tercera etapa.

Quan ja està experimentat i ajuda els altres en els seus passos i l'expedició en l'elecció del camí: **3a etapa**

En entrar en la tercera etapa, que s'enfoca al servei, el seu primer servei és ajudar al seu acompanyant a dur endavant la seua progressió. A part d'ajudar el nou pioner a desplegar amb èxit les seues accions, el pioner de tercera etapa es proposarà noves accions dins del projecte de pioners que sobretot contribuïsquen al bon funcionament general del projecte (coordinar un taller, dirigir un equip, etc...). Aquesta tercera etapa s'allargarà fins que el pioner abandone la branca.

Al cap dels seus tres anys en la branca, el

pioner tindrà una cerimònia en la qual s'acompanya de la branca i s'exposa l' "expulsió" del grup, fins que ell decidisca per ell mateix incorporar-se a la branca ruta.

Aquesta etapa del viatge és la que més el marcarà i li farà descobrir les seues metes, ja que ara és quan el seu compromís ja no el concerneix només a ell mateix, sinó també a altre pioner a qui acompanyava en la progressió personal. La seua evolució es completa i està preparat per afrontar reptes nous que ell sol ha de trobar.

Expedicions amb pocs pioners

Què passa si no hi ha pioners de segona o tercera etapa per a ser acompanyants, o no hi ha pioners de primera etapa per acompanyar?

L'acompanyament no sempre ha de ser en l'expedició del seu propi grup; es podria acompanyar o ser acompanyat per un pioner d'altra expedició de l'associació o de la comarca. Tenint en compte que la realitat d'alguns agrupaments és tenir expedicions poc nombroses (3-4 pioners), aquesta proposta serviria per a conèixer-se millor i treballar en xarxa, i es con-

tribuiria així al desenvolupament d'ambdues expedicions, i faria que els pioners tinguessen consciència de projectes o empreses d'altres expedicions.

D'altra banda, també existeix l'opció de realitzar l'acompanyament per l'educador. Si l'expedició és poc nombrosa l'educador tindrà menys feina, i per tant podrà realitzar l'acompanyament del pioner de primera etapa.

6.3. Com treballem la progressió personal

Triar un rol

- ✓ Es tria un cop l'empresa està elegida i les missions dels equips estan també repartides.
- ✓ Els rols es decideixen en l'equip, amb l'acompanyament de l'educador i de la resta de pioners.
- ✓ El pioner es compromet a exercir un rol en l'equip. En aquest rol durà a terme accions diverses i haurà de tenir en compte l'aplicació òptima en les quatre relacions, i hi potenciarà les que ha treballat menys o aquelles en les quals té necessitats més grans.
- ✓ En elegir el rol, el pioner indicarà els diferents aprenentatges que espera tenir.
- ✓ La tria del rol suposa un compromís amb la resta de l'equip i amb un mateix, ja que la missió dependrà de la realització de tots els rols.
- ✓ Anotarà tot açò en el quadern de descoberta.

Revisió

- ✓ Els rols es revisen com a mínim una vegada, a meitat de projecte.
- ✓ La revisió es realitza en l'equip amb l'acompanyament de l'educador i de la resta de pioners.
- ✓ Segons la seua evolució podran redefinir-se canviant alguns aspectes o afegint-ne d'altres.
- ✓ És un moment per valorar si els aprenentatges prevists s'estan assolint o no.
- ✓ Anotarà la revisió i els canvis en el quadern de descoberta.

Avaluació

- ✓ Cada pioner realitza una avaluació individual del seu rol, però es posen comú en l'equip, amb l'acompanyament de l'educador i la resta de pioners.
- ✓ Es revisa el rol elegit i les accions que s'havien proposat.
- ✓ Es valoren els aprenentatges previstos i s'identifiquen aquells que s'han assolit encara que no apareixien en l'elecció.
- ✓ Si ha complit amb el seu compromís se li reconeixerà amb una fusta.
- ✓ L'avaluació del rol s'anotarà en el quadern de descoberta.

Etapa d'acollida	
Finalitat	<ul style="list-style-type: none"> - Conèixer el funcionament de l'Expedició - Conèixer els seus companys i educadors - Descobrir la Carta Pionera i el que suposa comprometre's a ser pioner
Duració	<p>Serà aproximadament de tres mesos ja que s'entén que és el temps necessari per a conèixer el funcionament de l'Expedició i haver participat en, almenys, una empresa</p>
Metodologia	<ul style="list-style-type: none"> - El nou pioner participa activament en la vida del seu equip i les activitats de l'Expedició - Prendrà un rol acompanyat per un pioner de tercera etapa, d'aquesta manera podrà implicar-se en l'empresa i la missió del seu equip a l'hora que coneix l'Expedició - Quadern de Descoberta
El paper de l'educador	
<ul style="list-style-type: none"> - Facilitar la integració en l'equip i l'Expedició - Vetllar per un correcte acompanyament 	

Etapa de desenvolupament

Finalitat	<ul style="list-style-type: none"> - Progressar en les quatre relacions de forma equilibrada, de manera que el desenvolupament siga integral - Participar en diverses empreses (4 ó 5) vivint experiències reals que afavorisquen un aprenentatge social i individual - Aproximar-se al servei i adquirir una motivació real per al desenvolupament en la 3era etapa
Duració	<p>La duració aproximada és d'un any i mig, entenent que en aquest període haurà realitzat empreses suficients com per haver progressat en les quatre relacions</p>
Metodologia	<ul style="list-style-type: none"> - Prendre un rol actiu en cada empresa per a la realització de la missió de l'equip - Reconèixer les necessitats en cadascuna de les relacions - Ser conscient del progrés aconseguit en cadascuna de les relacions - Quadern de Descoberta
Paper de l'educador	
<ul style="list-style-type: none"> - Acompanyar en la progressió individual i col·lectiva de cadascun dels pioners - Afavorir el desenvolupament en les quatre relacions - Enriquir els rols des del PEA - Ajudar a reconèixer i integrar allò après 	

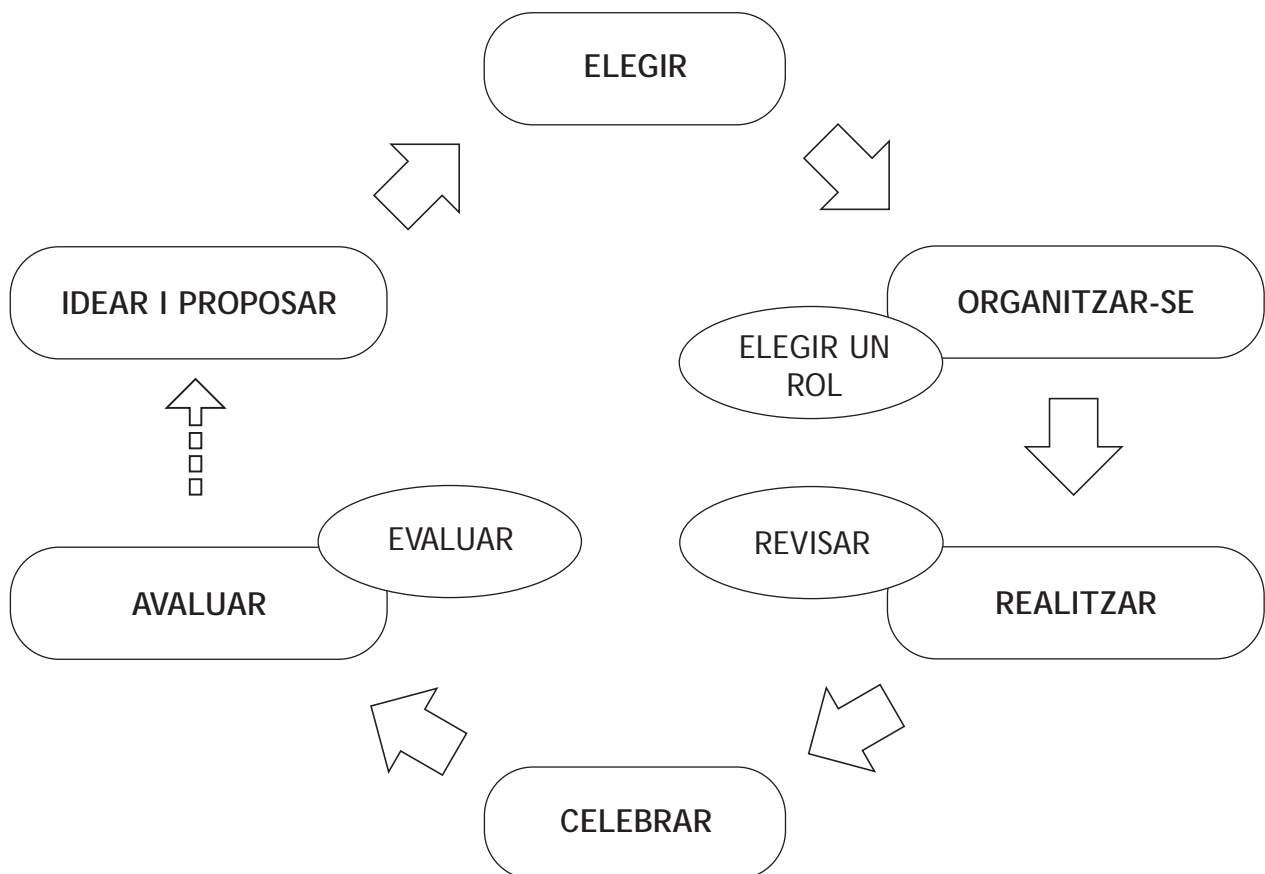
Etapa de servei	
Finalitat	<ul style="list-style-type: none"> - Valorar el servei com a forma d'implicació amb l'entorn proper - Ser model per a la resta dels pioners - Preparar la descoberta de la ruta
Duració	<ul style="list-style-type: none"> - La duració serà d'aproximadament un any. - Encara pot retallar-se segons l'etapa de desenvolupament és molt important que tots els pioners visquen aquesta etapa amb suficient duració
Metodologia	<ul style="list-style-type: none"> - El pioner posa al servei dels altres el seu aprenentatge, convertint-se en un model de persona - Acompanyar a nous pioners en la seua etapa d'acollida - Orientar les seues accions en l'equip al servei - Prendre consciència del seu rol com a model per a la resta de pioners - Quadern de descoberta
Paper de l'educador	
<ul style="list-style-type: none"> - Acompanyar en la progressió individual i col·lectiva de cadascun dels pioners - Facilitar experiències de servei - Ajudar l'acompanyament dels nous pioners 	

6.4. Eines per a treballar la progressió personal

Mètode projectes

Com hem explicat al principi, la progressió personal perd sentit si transcorre paral·lelament a l'empresa que tria l'expedició. Si les accions de la progressió personal van vinculades a l'empresa, la realització de l'empresa servirà

perquè el pioner pugui progressar individualment i l'expedició progressi com a grup. Cada part de la progressió personal s'esdevindrà en una fase de l'empresa:

Quadern de descoberta

Perquè cada pioner puga seguir la seua progressió i plasmar les reflexions sobre les accions que s'ha proposat i el seu punt de vista sobre les empreses, cada pioner disposa d'un quadern personal. En aquest quadern apuntarà cadascun dels seus passos o accions en l'expedició, i un cop acabat analitzarà com aquesta acció que ha dut a terme li ha ajudat a progressar en cadascuna de les quatre relacions. Si en alguna de les relacions ha progressat menys que en alguna altra, és una circumstància a tenir en compte a l'hora de proposar-se una acció nova en la propera empresa.

Al mateix temps, podrà plasmar-hi el curs i les missions de les empreses, conformant un diari de la seua vida en l'expedició.

Diari d'abord (mural del projecte)

És important que queden plasmades físicament totes aquelles coses que han motivat a la tria de l'empresa i que són un exemple de la realització, ja que sempre seran un referent de motivació per als pioners.

Per a açò es proposa realitzar un mural que duga el diari de l'empresa, i que contemple els següents punts:

- * **En començar l'empresa:** els pioners que formen l'expedició, els objectius, el calendari d'activitats, i activitats proposades per a l'empresa.
- * **Durant l'empresa:** fotos de les activitats, missions elegides pels equips, accions dels membres de l'expedició, altres...
- * **En finalitzar l'empresa:** l'avaluació, fotos de la celebració, progressió personal de cada un dels membres.

Aquest mural pot ajudar als pioners a veure reconegut el seu esforç i, consegüentment, a sentir-se més integrats, així com també a trobar altre mecanisme de participació en la vida de l'expedició.

Enriquiment de la progressió personal i comunitària

Els educadors traslladen els valors elegits en el Projecte Educatiu de Branca a la progressió personal de l'explorador segons les seues necessitats i motivacions. A tal efecte, convé que el kraal es reunisca prèviament a la tria dels rols, per tenir preparats els aspectes que volen treballar amb cada un dels pioners. L'educador

està present en els moments d'elegir els rols, revisar-los i avaluar-los, i així podrà enriquir els programes personals.

El paper d'acompanyament de l'educador es pot entendre tenint en compte diversos aspectes:

- * Crear espais de trobada, reflexió i experimentació. No solament en el pla personal; podem utilitzar els xicotets grups com element de desenvolupament personal.
- * Situar-se com figura de referència que camina en paral·lel. Tan fàcil com estar allà quan siguem necessaris i, sobretot, escoltar.
- * Permetre que "cometen errors". Aquesta és una bona forma d'aprendre i hem de valorar que les situacions a les quals s'enfronten els joves no són les mateixes que nosaltres hem viscut.
- * Seguir un esquema de "tenen-són-poden". Partir sempre d'ells, tot valorant i comptant amb els valors que tenen, el que són en cada moment i el potencial que posseeixen com a persones.
- * Oferir alternatives. Donar noves visions i formes d'encarar cada problema pot ser un bon estímul, però sempre han de ser ells els qui posen en pràctica la seua pròpia solució.
- * Ajudar a integrar els canvis. El procés educatiu suposa una crisi i un canvi continu. És tasca nostra facilitar que aquest procés es descabdelle de manera positiva.

6.5. Cerimònies i simbologia

Les cerimònies marquen moments importants en la vida de l'expedició, al mateix temps que col·loquen el pioner en un punt de canvi d'etapa. Es tracta de moments solemnes en els quals es valora i es celebra el progrés de cada u. És per aquest motiu pel que hem de tenir cura en la preparació, sense oblidar que els pioners han de ser els protagonistes, tant de la preparació com de la cerimònia. Totes les cerimònies

es realitzen dins de l'expedició, per això hi participen tots els pioners.

La simbologia ens ofereix una gran oportunitat per a reforçar aquests moments i el que per a cadascú impliquen. Els símbols que utilitzem identifiquen a cada pioner amb la resta, el fan part de l'expedició i recorden els compromisos adquirits i els progressos aconseguits.

Entrada en l'expedició

Suposa un gran canvi, ja que es deixa de ser explorador per a entrar en l'expedició. Ha de ser un moment de benvinguda i acollida en el qual el nou membre de l'expedició es senta ràpidament emparat. Si ho hem previst amb antelació, pot ser un bon moment perquè conega el pioner de tercera etapa que serà el seu acompanyant.

Alguns elements que podem utilitzar:

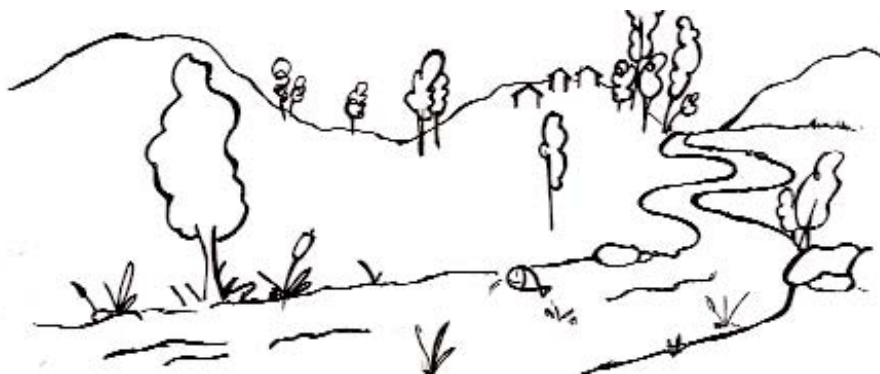
- ✓ **Llegir el poema Ítaca de Constantin Kavafis**
- ✓ **Explicar el viatge que es mamprén i que es fa juntament amb la resta de l'expedició**

Compromís

És el moment en què el pioner es compromet amb ell mateixa i amb la resta de l'expedició a seguir progressant segons la carta pionera. No es tracta únicament d'un compromís individual; també entra a formar part d'un projecte comú amb els altres pioners.

Alguns elements que podem utilitzar:

- ✓ **Gaiato o bastó: És un element que li ajudarà a caminar, a descobrir y recórrer noves sendes.**
- ✓ **Llegir la carta pionera.**
- ✓ **El símbol d'aquesta etapa és el passador del mitget.**

Ítaca

Quan surts per fer el viatge cap a Ítaca,
has de pregar que el camí sigui llarg,
ple d'aventures, ple de coneixences.

Els Lestrígons i els Cíclops,
l'aïrat Posidó, no te n'esfereixis:
són coses que en el teu camí no trobaràs,
no, mai, si el pensament se't manté alt, si una
emoció escollida
et toca l'esperit i el cos alhora.

Els Lestrígons i els Cíclops,
el feroç Posidó, mai no serà que els topes
si no els portes amb tu dins la teua ànima,
si no és la teua ànima que els dreça davant teu.

Has de pregar que el camí siga llarg.
Que siguen moltes les matinades d'estiu
que, amb quina delectança, amb quina joia!
entraràs en un port que els teus ulls ignoraven;
que et pugues aturar en mercats fenicis
i comprar-hi les bones coses que s'hi exhibeixen,
corals i nacres, mabres i banussos
i delicats perfums de tota mena:
tanta abundor com pugues de perfums delicats;
que vages a ciutats d'Egipte, a moltes,
per aprendre i aprendre dels que saben.

Sempre tingues al cor la idea d'Ítaca.
Has d'arribar-hi, és el teu destí.
Però no forces gens la travessia.
És preferible que duri molts anys
i que ja siguis vell quan fondegas a l'illa,
ric de tot el que hauràs guanyat fent el camí,
sense esperar que t'haja de donar riqueses Ítaca.

Ítaca t'ha donat el bell viatge.
Sense ella no hauries sortit a fer-lo.
Res més no té que et puga ja donar.

I si la trobes pobra, no és que Ítaca t'haja enganyat.
Savi com bé t'has fet, amb tanta experiència,
ja hauràs pogut comprendre què volen dir les Ítaques.

Constantino Kavafis

Pas a l'etapa de servei

En aquesta cerimònia es reconeix al pioner el progrés que ha realitzat. És un moment per valorar les experiències viscudes durant el viatge a Ítaca. Per altra banda, el seu paper dins de l'expedició canvia en aquest punt i s'espera d'ell que pose tot el que ha après al servei dels altres. Així comença la tercera etapa.

Alguns elements que podem emprar:

✓ **Aigua (símbol): la de la mar és la que uneix tots els destins, la del riu és la que, rabent, et duu fins el lloc indicat.**

El pioner pot fer una xicoteta explicació del que espera de la seua etapa de servei.

Comiat de l'expedició

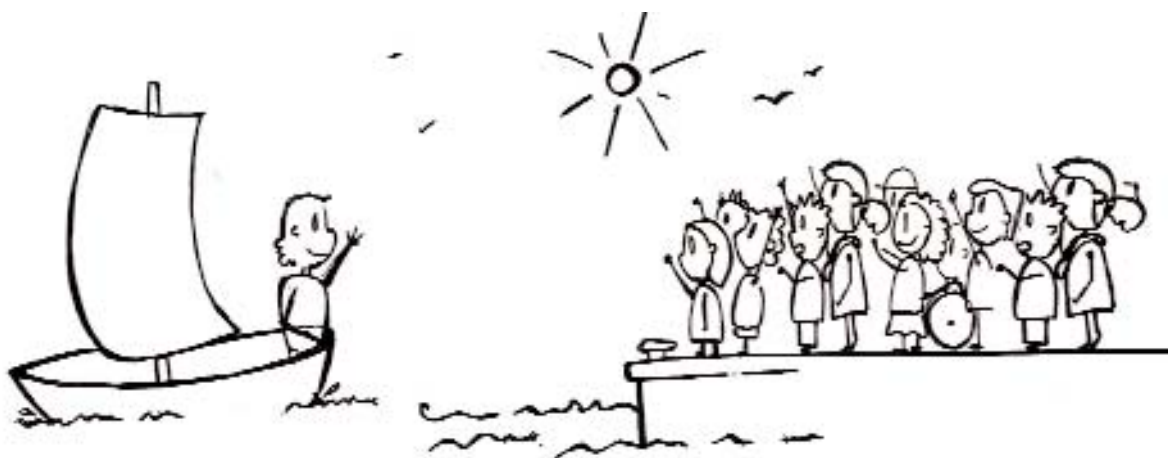
En aquesta cerimònia, el pioner ja ha arribat a la maduresa suficient per a veure que l'Ítaca que busca Ulisses potser no és la que ell busca. A partir d'ara el pioner ha de cercar el seu propi camí.

Alguns elements que podem fer servir:

✓ **Algun record (símbol) del pas per l'expedició.**

La resta de pioners poden prendre la paraula per a expressar la seua gratitud o motivar-lo en el nou camí.

Com hem vist, els símbols reforcen idees o moments importants i a poc a poc entren a formar part dels nostres costums, però no hem d'interpretar els canvis com pèrdues, sinó com a oportunitats de creixement i desenvolupament. Els pioners de cada expedició han d'anar creant la seua pròpia tradició i els símbols que els identifiquen. Només així sentiran el seu viatge com a propi.

¹ Resposta de la RAE a la consulta realitzada al maig del 2007

Des d'un punt de vista estrictament lingüístic, els desdoblaments a què vosté fa referència en la seua consulta, fruit de l'interés per evitar el sexisme que suposadament comportaria l'ús exclusiu de les formes gramaticalment masculines en els casos de substantius amb flexió de gènere que designen sers animats i, per tant, susceptibles de referir-se a individus d'un o altre sexe, **són innecessaris.**

L'interés a realitzar sistemàticament estos desdoblaments té el seu origen, en uns casos, en el desconeixement del que gramaticalment es definix com "ús genèric del masculí gramatical" i, en altres, en la voluntat declarada per part de determinats col·lectius socials i polítics de suprimir este tret inherent al sistema de la llengua com si fóra una conseqüència més de la dominació històrica del baró sobre la dona en les societats patriarcales. No obstant, l'ús genèric del masculí gramatical ha de veure, simplement, amb el principi bàsic de l'economia lingüística, que suposa la materialització en l'àmbit comunicatiu de la tendència general del ser humà a obtindre els seus fins amb el menor esforç possible.

L'ús genèric del masculí gramatical es basa en la seua condició de terme no marcat en l'oposició binària masculí/femení.

En lingüística, l'expressió "no marcat" al·ludix al terme que opera quan la distinció en què es basa una oposició d'este tipus queda inactiva; dit d'una altra manera: **quan no és rellevant la distinció, el sistema determina l'ús d'un dels dos termes, que passa a incloure també, en la seua referència, el subconjunt designat pel terme marcat** (el femení, en el cas de l'oposició de gènere). Esta és la raó que en els substantius que designen sers animats, el masculí gramatical no sols s'empre per a referir-se als individus de sexe masculí, sinó també per a designar la classe, açò és, a tots els individus de l'espècie, sense distinció de sexes. També s'anul·larà en l'oposició

quan substantius d'este tipus s'empren en plural, podent incloure en la seua designació a sers de l'un i l'altre sexe. Cabria preguntar-se en quina mesura és incorrecta esta repetició, de totes tots innecessària des del punt de vista lingüístic. Estrictament, **només quan l'oposició de sexes és un factor rellevant en el context es requerix la presència explícita d'ambdós gèneres. El desdoblament indiscriminat conduïx a l'eliminació de la possibilitat de l'ocupació distintiu;** este fenomen propiciat per factors sociopolítics, i no del propi sistema lingüístic, es considera inadequat, més que per la seua "incorrecció", per resultar un factor empobridor, d'una banda, i generador d'un llenguatge artificios, per un altre.

Pel que fa a la concordança i a l'exigència d'un article o determinant davant de cada substantiu resultant del desdoblament, quan es coordinen dos o més noms concrets els referents de la qual són entitats distintes, el normal i recomanable és que cada un d'ells vaja precedit del seu propi determinant.

Evidentment, el normal és que els parlants tracten de mitigar la pesadesa en l'expressió provocada per tals repeticions, afany que ha suscitat la creació de solucions artificioses que contravenen, de forma més o menys flagrant, les normes de la gramàtica, com dir el diputat o diputada, les i els ciutadans, o l'aplicació de recursos enginyosos, com l'ocupació del símbol de l'arrova (@) per a integrar en una sola paraula les formes masculina i femenina del substantiu: l@s niñ@s. Així mateix, s'han assajat, a vegades, substitucions sistemàtiques com la ciutadania en compte dels ciutadans, les persones afectades, en compte dels afectats, l'alumnat en compte dels alumnes, etc.; **estos artificis són, en el millor dels casos, innecessaris**, i, en el pitjor, rebuscats i fins a ridículs.

A tot açò s'afig **la impossibilitat d'aplicar consistentment i en tots els contextos possibles estos procediments i tot procediment no consistent, en este cas per anar contra la naturalitat lingüística, està condemnat al fracàs.** De fet, estos fenòmens es produïxen exclusivament en l'àmbit del llenguatge polític i administratiu per raons, insistim, de caràcter extralingüístic."

FEV - Col·lecció Rosa dels Vents

**federació
d'escotisme
Valencià**